

Vaikuttavaa luontotyötä

Yritysten opit ja kokemukset tieteeseen pohjautuvien
luontotavoitteiden pilotoimisesta

SITRA

Tämä julkaisu on saatavilla sähköisenä pdf-dokumenttina osoitteessa www.fibsry.fi > uutishuone > julkaisut. Julkaisussa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajien omia eivätkä välttämättä edusta FIBS:n tai Sitran näkemyksiä.

Kirjoittajat:

Angelina Kuokkanen, FIBS

Tim Forslund ja Riku Sinervo, Sitra

Kuva: Unsplash

Julkaisun sisältöä voi lainata mainitsemalla lainauksen yhteydessä julkaisijan (FIBS & Sitra). Julkaisua ei saa laajamittaisesti kopioida, jakaa tai myydä nykymuodossaan tai uudelleen muotoiltuna ilman FIBS:n lupaa. Julkaisun ohjeita tulee soveltaa oman organisaation sisäisten käytäntöjen ja huolellisuusvelvoitteiden mukaisesti. Julkaisun tekijät eivät vastaa julkaisun sisällön soveltamisesta mahdollisesti aiheutuvista haitoista.

© FIBS ja Sitra (2023)

FIBS on Pohjoismaiden suurin yritysvastuuverkosto, kestävä liiketoiminnan vauhdittaja ja yritysten asiantuntijuuden kehittäjä. Autamme yhdistämään vastuullisuuden ja liiketoiminnan käytännön tasolla.
www.fibsry.fi

Sisällys

Alkusanat	4
Lukijalle	5
FIBSin ja Sitran kokeiluhanke	5
Työn lähtökohtana paineet luontokadon taustalla	8
Kokemuksia pilotista: Ajattelutavan muutos	8
Viitekehysten viisivaiheinen prosessi	9
Vaihe 1: Arvioi	10
Kokemuksia pilotista: Vaihe 1	10
Vaihe 2: Tulkitse ja priorisoi	11
Kokemuksia pilotista: Vaihe 2	11
Vaihe 3: Mittaa ja aseta tavoitteet	12
Kokemuksia pilotista: Vaihe 3	12
Vaihe 4: Toimi	13
Kokemuksia pilotista: Vaihe 4	13
Vaihe 5. Seuraa	14
Kokemuksia pilotista: SBTN-viitekehysten hyödyt ja haasteet	14
Lopuksi	16
Vinkkejä tieteeseen pohjautuvien luontotavoitteiden asettamista harkitsevalle	16
Liite: Kokeiluhankkeeseen osallistuneiden yritysten kokemukset SBTN- viitekehyksestä	18
Case: UPM-Kymmene Oy	19
Case: Lassila & Tikanoja	20
Case: S-ryhmä	22
Case: Rudus Oy	24
Case: Paulig Oy	25
Case: Reima Oy	27
Case: Kesko Oyj	28
Case: Valio Oy	30
Case: Atria Oyj	32
Case: Metsähallitus	33

Alkusanat

Olemme tienhaarassa. Nykyinen talousjärjestelmämme kuluttaa luontoa ja luonnonvaroja kestävämmällä tavalla, ja aiheuttaa korjaamatonta vahinkoa planeetalle ja lopulta koko liiketoiminnalle. Ilman hyvinvoivaa luontoa ei ole liiketoimintaa.

Vielä on kuitenkin mahdollisuus kääntää suunta. Jos toimimme nyt ja jos toimimme tieteeseen perustuvalla tavalla, voimme pysäyttää luontokadon ja samalla uudistaa sekä luontoa että liiketoimintaa. Toimimalla yhteistyössä luonnon kanssa saamme enemmän arvoa siitä, mitä meillä on jo olemassa.

Sitran työn keskeinen periaate on kestävyyskriisin juurisyiden torjuminen – erityisesti luonnonvarojen kestävämmän käytön, mikä on luontokadon ja ilmastokriisin tärkeimpiä syitä. Sitra julkaisi [Tackling root causes -selvityksen](#) vuonna 2022. Tämä oli ensimmäinen selvitys, jossa mallinnettiin, miten kiertotalous voi pysäyttää luontokadon elintarvike- ja maatalous-, metsä-, tekstiili- ja rakennusaloilla ja samalla vähentää päästöjä. Selvitys näytti, että kiertotalous on merkittävä työkalu luontokadon ratkaisemisessa. Seuraava askel oli siirtyä sanoista tekoihin ja kohti luontoposiitivista maailmaa näillä neljällä alalla.

Science-based targets for Nature tarjoaa yrityksille huippuluokan viitekehyksen, jonka avulla voidaan mitata luontoriippuvuuksia ja -vaikutuksia sekä asettaa tieteeseen perustuvia tavoitteita luonnon monimuotoisuudelle ja ilmastolle. Pilotin tavoitteena oli, että suomalaiset yritykset voivat vahvistaa asemaansa luontotyön edelläkävijöinä ennen Science-based Targets for Naturen julkaisua vuonna 2023. Lisäksi pilotti haastoi yrityksiä näkemään luonnon liiketoimintamahdollisuutena ja hyödyntämään kiertotaloutta työkaluna luonto- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.

Suomalaiset yritykset ovat johtavassa asemassa niin kiertotaloudessa kuin ilmasto- ja luontotyössäkin. Uskomme, että lähestymällä näitä teemoja samanaikaisesti suomalaiset yritykset voivat saavuttaa edelläkävijän hyötyjä ja edistää kokonaiskestävyyttä. Meillä on maailmanlaajuinen sopimus luontokadon pysäyttämisestä vuoteen 2030 mennessä YK:n luontokokouksesta Montrealista. Näiden aiheiden tärkeys ainoastaan kasvaa tulevaisuudessa.

Tim Forslund & Riku Sinervo

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra

Lukijalle

Kaikki liiketoiminta on riippuvaista monimuotoisesta luonnosta ja terveistä ekosysteemeistä – joko suoraan tai välillisesti toimitusketjujen kautta. Yhteiskunnallisen hyvinvoinnin haastamisen lisäksi kiihtyvä luontokato asettaa huomattavia riskejä myös yritysten tulevaisuuden toimintaedellytyksille. Tätä taklatakseens moni suomalaisyritys onkin viime vuosien aikana aloittanut työn omien luontovaikutusten selvittämiseksi ja vähentämiseksi.

Yritysten luontotyön tueksi on paraikaa kehitteillä erilaisia työkaluja, viitekehyksiä, mittareita ja raportointiohjeistoja. Kansainvälinen [Science Based Targets Network -verkosto \(SBTN\)](#) kehittää parhaillaan yrityksille ja kaupungeille suunnattua ohjeistoa tieteeseen pohjautuvien luontotavoitteiden asettamiseksi. Ohjeisto vastaa yritysten tarpeeseen saada käytännön työkaluja aidosti vaikuttavan ja vertailukelpoisen luontotyön tueksi.

Tieteeseen pohjautuvat tavoitteet (science-based targets, SBTs) ovat mitattavia, toteutettavissa olevia ja aikaan sidottuja tavoitteita, jotka pohjautuvat parhaaseen saatavilla olevaan tieteeseen ja mahdollistavat sen, että yrityksen toiminta on linjassa maapallon kestävyysrajojen ja sosiaalisen kestävyuden kanssa. SBTN:n kehittämän viitekehyksen tarkoituksena on tarjota yrityksille selkeä polku oman toimintansa soittamiseksi maapallon kantokyvyn rajoihin vahvistaen samalla yrityksen toiminnan kestävyyttä sekä pidemmän aikavälin kilpailukykyä.

[Science Based Targets -aloite](#) (Science Based Targets initiative, SBTi) on julkaissut vuonna 2015 vastaavan ohjeiston ilmastotavoitteille, jonka avulla jo lähes 3000 yritystä ympäri maailman on asettanut tiedeperusteiset päästövähennystavoitteet.

FIBSin ja Sitran kokeiluhanke

Ensimmäinen osa SBTN:n ohjeistosta julkaistaan kevään 2023 aikana. Sitä ennen kehitteillä olevaa ohjeistoa on ollut mahdollista testata osana SBTN:n Corporate Engagement -ohjelmaa. Yritysvastuuverkosto FIBS ja Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra tarjosivat luontotyöhön sitoutuneille yrityksille mahdollisuuden pilotoida uutta ohjeistoa ensimmäisten joukossa vuoden 2022 aikana toteutetussa kokeiluhankkeessa.

Hankkeen tavoitteena oli tarjota tukea yritysten luontotyöhön ja vahvistaa suomalaisyritysten edelläkävijyyttä, sekä tukea tieteeseen pohjautuvien luontotavoitteiden laajempaa käyttöönottoa ja kasvattaa tietoisuutta aiheesta.

FIBS toimi Sitran rahoittaman pilottihankkeen toteuttajana Suomessa. Ohjelma herätti paljon kiinnostusta ja siihen haki kaikkiaan 35 yritystä ja organisaatiota. Näistä pilottiryhmään valittiin mukaan kymmenen: Atria, Kesko, Lassila & Tikanoja, Metsähallitus, Paulig, Reima, Rudus, SOK, UPM-Kymmene ja Valio. Työpajojen toteutuksessa mukana oli Ramboll Finland Oy:n asiantuntijoita.

Valinnassa painotettiin yrityksiä, joilla on kokonsa ja toimialansa puolesta suurempi potentiaali vaikuttaa toiminnallaan luontokadon hidastamiseen (suuret ja luontointensiivisiä toimialoja, kuten ruoantuotantoa ja maataloutta, metsätaloutta, tekstiilisektoria tai rakennusteollisuutta edustavat yritykset). Lisäksi valinnassa priorisoitiin yrityksiä, joilla oli aiempaa kokemusta

Science Based Targets- tai luontotyöstä ja jotka pystyivät osoittamaan hankkeeseen sitoutumisensa allokoimalla työhön riittävät henkilöstöresurssit.

Pilottiryhmä kokoontui neljä kertaa vuoden 2022 aikana. Kokeiluhankkeen aikana yritykset saivat asiantuntijatukea SBTN:n laatiman ohjeiston pilotointiin, pääsivät jakamaan kokemuksiaan ja saamaan vertaistukea muiden pilotointiin osallistuvien yritysten kanssa, kehittivät valmiuksiaan sitoutua tavoitteisiin ja hyötyä tavoitteiden käyttöönotosta ensimmäisten joukossa maailmassa sekä pääsivät vaikuttamaan lopullisen ohjeiston sisältöön antamalla palautetta kokemuksistaan pilotoinnin aikana. Vaikuttavin osa pilotointia tapahtui kuitenkin tapaamisten ulkopuolella, kun yritykset veivät oppeja käytäntöön ottamalla SBTN:n kehitystyössä valmistuvia ja valmistuneita ohjeistuksia, metodeja ja työkaluja osaksi omaa luontopääomatyötään.

Hankkeen työpajatyöstentely pohjautui SBTN:n Corporate Engagement -ohjelman (Corporate Engagement Programme, CEP) sisältöön. Ohjelmassa yritykset, konsultit, toimialaliitot ja rahoituslaitokset työskentelevät yhdessä SBTN:n kanssa suunnitteluvaiheen ajan. Ohjelman jäsenet auttavat SBTN:ää kehittämään tieteeseen perustuvien luontotavoitteiden ohjeistoa niin, että se perustuu jo yritysten tekemälle luontotyölle ja tukee yrityksiä muuttamaan liiketoimintaansa parhaalla mahdollisella tavalla.

Neljän työpajan ja niiden välillä toteutetun yritysten sisäisen työstön aikana kokeiluhankkeeseen osallistuvat yritykset pääsivät syventymään [SBTN:n viisiportaisesta kehikosta](#) erityisesti kahteen ensimmäiseen vaiheeseen: omien luontovaikutustensa arviointiin koko arvoketjun pituudelta sekä niiden priorisoimiseen toiminnan vaikuttavaksi kohdentamiseksi.

Tämä julkaisu kokoaa kokeiluhankkeeseen osallistuneiden yritysten opit ja kokemukset tieteeseen pohjautuvien luontotavoitteiden pilotoimisesta. Se on laadittu työpajoissa käytyjen keskustelujen, yritysten haastattelujen sekä yritysten laatimien loppuraporttien (Liite 1) pohjalta. Julkaisu täydentää SBTN:n kehitystyötä tarjoamalla käytännönläheisiä näkökulmia eri toimialoilla toimivien yritysten keinoista soveltaa valmistuvia ohjeistuksia ja huomioon otettavista asioista tieteeseen pohjautuvien luontotavoitteiden asettamisessa. Viitekehystä kuvaavat osiot pohjautuvat SBTN:n julkaisemaan alustavaan ohjeistukseen sekä eri kehitysprosessin aikana julkiselle konsultaatiolle annetuille ohjeistuksille.

Sanastoa ja lyhenteitä

Science-based target, SBT

Tieteeseen perustuva tavoite. Mitattava, toimintaan johtava ja aikaan sidottu tavoite, joka pohjautuu parhaaseen saatavilla olevaan tieteelliseen tietoon.

SBTN

The Science Based Targets Network. Ryhmä organisaatioita, jotka kehittävät ohjeistoa luontotavoitteiden asettamiselle. <https://sciencebasedtargetsnetwork.org>

tai

Science-based targets for nature, tieteeseen pohjautuvat luontotavoitteet. Tämä ei ole vakiintunut lyhenne, mutta sitä käytetään satunnaisesti. Tässä julkaisussa SBTN:llä viitataan luontotavoitteita kehittävään tahoon.

SBTi

The Science Based Targets initiative. Aloite, joka on julkaissut ohjeiston ilmastotavoitteiden asettamiselle. <https://sciencebasedtargets.org>

IPBES

The Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services eli hallitustenvälinen luonnon monimuotoisuus- ja ekosysteemipalvelupaneeli. Organisaatio, joka muun muassa arvioi luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalveluiden tilaa globaalilla tasolla. IPBES on määritellyt luonnon tilaan vaikuttavat suorat ja epäsuorat paineet, jotka toimivat lähtökohtana myös SBTN:n kehittämässä ohjeistossa: <https://ipbes.net/models-drivers-biodiversity-ecosystem-change>

Lisää SBTN-viitekehykseen liittyvää sanastoa:

<https://docs.google.com/document/d/1OY92TszQtoX1lvpSEySoA8KODsYm8LOM/edit>

Työn lähtökohtana paineet luontokadon taustalla

SBTN-viitekehys on suunniteltu niin, että se ohjaa yrityksiä omien luontovaikutustensa sekä -riippuvuuksiensa kokonaisvaltaiseen tarkasteluun. Viitekehysten kokonaisvaltaisen tarkastelun lähtökohtana toimivat hallitustenvälisen luontopaneeli IPBESin määrittämät keskeisimmät paineet (*pressures*) luonnon tilan heikkenemisen eli luontokadon (*losses to the state of nature, nature loss*) taustalla sekä niihin johtavat ajurit (*drivers*). Nämä keskeisimmät paineet luontokadon taustalla ovat: maan- ja vedenkäytön muutokset, resurssien ylikäyttö, ilmastonmuutos, saastuminen, sekä vieraslajit.

Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että eri vaikutusten olennaisuutta arvioitaessa yksittäisten luontoindikaattoreiden mittaamisen sijaan viitekehys ohjaa arvioimaan sitä, missä määrin yrityksen toiminta lisää paineita luontokadolle ja millaisia vaikutuksia toiminnalla on luonnon tilaan tämän seurauksena. Varsinaisiin toimenpiteisiin siirryttäessä viitekehys ohjaa kohdentamaan toiminnan niihin vaikutuksiin, jotka ovat niin yrityksen kuin luontokadon pysäyttämisen kannalta olennaisimpia, eli luontokadon paineita vähentäviä, sekä niihin, joihin yrityksellä on mahdollisuus aidosti vaikuttaa.

IPBESin tunnistamat tekijät ohjaavat myös viitekehysten transformatiivisen toiminnan strategian luomista. Tällä tarkoitetaan sitä, että viitekehys on suunniteltu niin, että kokonaisvaltaisen tarkastelun myötä yritykset tunnistavat myös luontokadon paineiden taustalla olevat ajurit, kuten esimerkiksi kestävämmät tuotanto- ja kulutusmallit, ja pyrkivät varsinaisia toimenpiteitä suunniteltaessa vaikuttamaan myös näihin ajureihin, esimerkiksi muuttamalla toimintaansa kiertotalouden mukaiseksi.

Kokemuksia pilotista: Ajattelutavan muutos

Yrityksen luontotyön tarkastelu paineiden kautta eroaa usein siitä, miten työtä on lähdetty tekemään monessa yrityksessä. Pilottihankkeessa mukana olleilla yrityksillä useammalla oli valmistunut tai valmistella biodiversiteettiohjelma tai -tiekartta, osa oli rajannut vaikutuksiaan erilaisten raaka-aineisiin liittyvien linjausten ja sertifikaattien kautta, ja osalla oli hankekohtaisia toimenpiteitä. Osassa yrityksistä oli tehty hankekohtaista tai suoraan toimintaan liittyvää luontovaikutusten arviointia, mutta harvassa oli asetettu yrityksen toiminnalle tavoitteita tai määritelty niiden toteuttamista seuraavat mittarit. Tyypillisesti merkittävä osa yrityksen luontovaikutuksista löytyy yrityksen arvoketjuista eikä oman suoran toiminnan piiristä, ja luontovaikutusten paikallisuudesta johtuen toimenpiteiden tulisi näkyä myös paikallisella tasolla. Haasteena systemaattisen ja arvoketjut kattavan luontotyön aloittamiselle nähtiin vakiintuneiden toimintatapojen tai vertailtavien mittareiden puute.

Yrityksissä oli kuitenkin tunnistettu tarve luontokysymysten kokonaisvaltaisemmalle tarkastelulle sekä sen ymmärtämiselle, miten eri ympäristöteemat, joiden eteen yrityksissä panostetaan, linkittyvät toisiinsa. SBTN:n viitekehysten nähtiin tarjoavan systemaattisemman lähestymistavan luontotyöhön, lisäävän yrityksen luontotyön uskottavuutta ja vertailtavuutta yhteisesti tunnetun ja tunnistetun globaalin viitekehysten ja tavoitteiden validoinnin myötä, sekä vahvistavan työn vaikuttavuutta.

Keskeinen ero SBTN:n luontotavoitteiden viitekehysten ja yrityksissä tyypillisesti tehtävän luontotyön välillä on se, että yrityksissä tarkastelun lähtökohtana on luonnon monimuotoisuus eli biodiversiteetti, joka ohjaa työtä helposti yksittäisten lajien tilan ja määrän seurantaan ja suojeluun. Lajien kirjon ollessa laaja on tämä myös näkökohta, mikä usein nostetaan luontotyön haasteeksi. Sen sijaan SBTN:n viitekehys tarkastelee luontoa laajempaan maankäytön, makean veden ja valtameret kattavana kokonaisuutena ja ohjaa tunnistamaan, millä tavoin yrityksen toiminta kiihdyttää luontokatoa ja millaiseen toimintaan panostamalla yritys voi vähentää tätä painetta. Tämä tarkoittaa sitä, että yksittäisten lajien seurannan sijaan tavoitteet asetetaan viitekehysten mukaisesti luontokadon taustalla oleviin tekijöihin, esimerkiksi veden käytön vähentämiseen tietyissä osissa arvoketjua. SBTN:n sisäinen kehitystyö mukailee tätä jakoa, ja työkaluja, metodeja ja ohjeistuksia kehitetään kolmessa eri ryhmässä (hub): Land Hub, Fresh Water Hub ja Oceans Hub. Työ etenee näissä ryhmissä alojen asiantuntijoiden johdolla ja tukemana ja se valmistuu eri tahdissa – tämän vuoksi esimerkiksi SBTN:n tulevassa ensimmäisessä virallisen ohjeistuksen julkaisussa on mukana makeaan veteen ja maankäyttöön liittyviä metodeja, mutta ei valtameriin liittyviä.

Viitekehysten ajattelu- ja toimintalogiikan sisäistäminen on tärkeä osa prosessia, joka saattaa vaatia aikaa sekä edellyttää yrityksen nykyisen luontotyön uudelleenarviointia. Kuitenkin FIBSin pilottihankkeessa tämän koettiin tukevan ennen kaikkea kokonaisuuden hahmottamista, arvoketjun negatiivisten luontovaikutusten arviointia sekä työn aloittamista, tulevaa seurantaan ja tavoitteenasetantaa: siinä missä harvalla yrityksellä on kerättyä yksittäisiin lajeihin liittyvää tietoa, seurataan monessa yrityksessä jo esimerkiksi vedenkulutusta ja –laatua ja tieto maankäytön muutoksista on verrattain helposti yritysten saatavilla. Koska yksi keskeinen luontokadon taustalla oleva paine on ilmastonmuutos, SBTN tunnistaa myös ilmastonmuutosta hillitsevät toimenpiteet osaksi viitekehysten ratkaisuja. Varsinaiset tiedepohjaiset ilmastotavoitteet ohjataan kuitenkin asettamaan Science Based Targets -aloitteen kautta.

Viitekehysten viisivaiheinen prosessi

SBTN:n viitekehys koostuu viisivaiheisesta prosessista:

- 1** Prosessi lähtee liikkeelle yrityksen luontovaikutusten laajasta kartoittamisesta (**Vaihe 1: Arvioi**)
- 2** Tämän jälkeen toisessa vaiheessa tunnistetaan keskeiset vaikutukset sekä priorisoidaan toimintaa (**Vaihe 2: Tulkitse ja priorisoi**),
- 3** Kolmannessa vaiheessa asetetaan kolmannen osapuolen validoimat yrityksen luontotavoitteet (**Vaihe 3: Mittaa ja aseta tavoitteet**)
- 4** Neljännessä vaiheessa laaditaan konkreettinen toimintasuunnitelma tavoitteisiin pääsemiseksi (**Vaihe 4: Toimi**),
- 5** Viimeisessä vaiheessa yritys seuraa ja raportoi tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista (**Vaihe 5: Seuraa**).

Pilottihankkeen aikana SBTN:n kehitystyössä pisimmällä olleet vaiheet olivat Vaihe 1: Arvioi sekä Vaihe 2: Tulkitse ja priorisoi. Näiden osalta SBTN oli luonut työkaluja ja teknisiä

ohjeistuksia, joista jälkimmäiset avattiin julkisille kommenteille syksyllä 2022. Syksyllä valmistui myös ensimmäinen versio makean veden tavoitteiden asetannan metodeista (Vaihe 3), joka avattiin myös julkisille kommenteille syksyllä. Pilotissa keskityimme erityisesti näihin vaiheisiin.

Vaihe 1: Arvioi

SBTN:n viitekehyksen prosessin ensimmäisessä vaiheessa yritys tunnistaa ja arvioi toimintansa luontovaikutuksia ja -riippuvuuksia kaikkien arvoketjijensa pituudelta, tuotannon alkupäästä markkinoille asti. Laajasta kattavuudestaan huolimatta vaihe on tarkoitettu varsin nopeaksi ja suhteellisen yksinkertaiseksi. Tavoitteena on, että yritykselle muodostuu näkemys siitä, mihin IPBESin painekategorioiden sen toiminta erityisesti linkittyy sekä missä arvoketjun osissa ja millaisissa maantieteellisissä sijainneissa sillä on eniten negatiivisia vaikutuksia luonnon tilaan.

Käytännön tasolla vaihe rakentuu olennaisuusarvioinnista, jonka lähtökohtana on ympäristöön liittyvä ja yhteiskunnallinen olennaisuus ja jossa huomioidaan muun muassa yrityksen toiminnasta aiheutuvan vaikutuksen suuruus, peruuttamattomuus, toistuvuus ja todennäköisyys. Lopputuloksena on alustava arvio yrityksen luontojalanjäljestä sekä pitkä lista potentiaalisia arvoketjun osia ja maantieteellisiä sijainteja, joille yritys voisi asettaa luontotavoitteet.

Kokemuksia pilotista: Vaihe 1

Vaikka prosessin ensimmäinen vaihe on tarkoitettu nopeaksi ja karkean arvion tuottavaksi, voi sen vaatiman tiedon keräämiseen upota paljon niin ajallisia kuin taloudellisia resursseja. Vaiheen resurssi-intensiivisyys riippuu hyvin paljon yrityksen toiminnasta – laajat tuoteporfoliot ja kompleksiset toimitusketjut omaavalle yritykselle kaiken suoran ja epäsuoran toimintansa kartoittaminen voi olla haastavaa, mutta yritykselle, jolla on vähemmän monimutkaiset arvoketjut ja helposti määritettävät keskeiset raaka-aineet voi kartoituksen suorittaminen olla varsin nopea prosessi. Vaiheen haastavuuteen vaikuttaa huomattavasti myös yrityksen aiempi kokemus luontotyöstä ja arvoketjujen tiedonkeruusta. Vaihe on kuitenkin kokonaisuuden

” Kun puhutaan arvoketjun luontovaikutuksista, niiden ymmärtäminen ja todentaminen vaatii yritykseltä panostuksia, sekä uudenlaista osaamista.

kannalta merkittävä ja siihen on hyvä panostaa, sillä siinä luodaan pohja seuraaville vaiheille ja kaikelle jatkossa tehtävälle työlle.

Kokeiluhankkeessa yritykset keräsivät ja hyödynsivät ensimmäisen vaiheen pohjalla operationaalista tietoa hankinnoistaan ja

tuotteistaan, sijaintitietoa niin suoran kuin arvoketjijensa toiminnan osalta, sekä suoran toiminnan osalta ympäristötietoa paineiden suuruuden määrittämiseksi. Jälkimmäistä tietoa lukuun ottamatta suuri osa vaiheessa tarvittavasta tiedosta oli jo yritysten hallussa.

Sen sijaan haasteeksi muodostui hallittavan tiedon määrä: lähes kaikilla hankkeeseen osallistuneilla yrityksillä on laajat tuote- ja palveluportfoliot sekä pitkät ja globaalit hankintaketjut. Vaiheessa korostuu toimitusketjujen tuntemus – yrityksissä koettiin merkittävää hyötyä organisaationsa hankinnasta vastaavien asiantuntijoiden osallistamisesta SBTN-prosessiin heti työn alusta asti. Hyödylliseksi koettiin myös aiempi työ

” Luontotavoitteiden asettaminen tulee edellyttämään toimialasta riippumatta laajaa erilaisten toimitusketjujen taustatietojen hankintaa ja niiden analysointia, että tavoitteet ylipäättään voidaan asettaa ja niiden toteutumista seurata.

Scope 3 -ilmastopäästöjen parissa, ja SBTN kannustaakin asettamaan SBT-aloitteen tiedeperusteisten ilmastotavoitteet, mikäli sitä ei ole vielä tehty.

Vaihe 2: Tulkitse ja priorisoi

SBTN-prosessin toisessa vaiheessa edellisessä vaiheessa luotua pitkää listausta potentiaalisista arvoketjun osista ja maantieteellisistä sijainneista rajataan ja tarkennetaan. Ensimmäisen vaiheen arviointityön tuloksia analysoidaan ja määritetään, mitkä yrityksen toiminnoista vaikuttavat merkittävimmin yrityksen luontojalanjälkeen ja tämän myötä, mitkä toiminnot tarkalleen edellyttävät hallintaa tavoitteiden kautta.

Rajaaminen toteutetaan eri sijaintipaikkojen, hyödykkeiden toimittajien yrityksen kokonaisluontojalanjäljen osuuksien, sekä luonnontilaan arvoketjun sijainnissa eli siihen, mitkä listatuista kohteista vaativat ensisijaisesti toimintaa luonnon tilan kohentamiseksi. Tämän jälkeen priorisointia voi tarvittaessa tarkentaa edelleen arvioimalla eri vaihtoehtojen toteutettavuutta sekä strategista merkittävyyttä. Vaiheen päätteeksi yrityksellä pitäisi olla hyvä käsitys siitä, mihin toimintansa maantieteellisiin sijainteihin ja arvoketjun osiin sen olisi syytä keskittyä tiedepohjaisia tavoitteita asettamisessa.

Kokemuksia pilotista: Vaihe 2

Prosessin toisessa vaiheessa tarvittavat tietovaatimukset syvenevät, ja siinä missä prosessin ensimmäisessä vaiheessa korostui hallittavan tiedon laajuus, toisessa vaiheessa merkittävään rooliin nousee tarvittavan tiedon saatavuus. Luontovaikutusten paikallisuus tarkoittaa sitä, että yrityksellä tulee olla mahdollisimman tarkkaa, sijaintispesifiä tietoa toimintansa vaikutuksista luontoon. Pitkien ja globaalien toimitusketjujen todellisuudessa monelle yritykselle tämä tarkoittaa ensiksi toimintansa raaka-aineiden alkulähteiden selvittämistä, minkä jälkeen voidaan siirtyä arvioimaan toiminnasta aiheutuvien vaikutusten suuruutta.

Tavoitteenasetannassa kannattaa ottaa huomioon, että tarvittava data voi olla työlästä tai jopa mahdotonta saada. On kyettävä hyväksymään tiedon saannin vajavuus ja karkeat arviot ainakin osassa kohtaa arvoketjuja.

Vaikka SBTN kannustaa tässä primääridatan hyödyntämiseen, kokeiluhankkeen perusteella suuri osa yrityksistä on lähtövaiheessa todennäköisesti erilaisten työkalujen ja tietokantojen keskiarvodatan varassa. Erilaisia työkaluja on monia ja uusia kehitetään paraikaa. SBTN tulee

todennäköisesti julkaisemaan listauksen työn kannalta relevanteista työkaluista.

Esimerkeissään SBTN nostaa esille muun muassa Integrated Biodiversity Assessment -työkalun (IBAT) ja Species Threat Abatement and Restoration Metric -työkalun (STAR). Soveltuvan työkalun valinta riippuu yrityksen toiminnasta ja jää yrityksen päätettäväksi. On todennäköistä, että vaihetulee edellyttämään useiden työkalujen yhdistelmä.. Vaiheen kannalta onkin hyödyllistä käyttää aikaa erilaisiin työkaluihin tutustumiseen. Yrityksen sisäisestä osaamisesta riippuen työ voi vaatia ulkoista tukea.

Lisäksi SBTN:n viitekehys edellyttää sitä, että toisen vaiheen luontovaikutusten merkittävyyden arviointiin ja priorisointityöhön osallistetaan paikallisia sidosryhmiä ja muita alueen toimijoita. Tämä herätti kokeiluhankkeessa etenkin pitkät ja monimutkaiset arvoketjut omaavien yritysten keskuudessa paljon

keskustelua: vaikka syyt paikallisen vaikuttamisen tasolla ymmärrettiin ja yhteistyön keskeinen rooli globaalien haasteiden ratkaisemisessa tunnistettiin monessa, kysymyksiä heräsi liittyen työn vaatimien resurssien määrään sekä sen toteutettavuuteen käytännön tasolla. Toivottiin myös, että SBTN:n ohjeistuksessa huomioidaan yritysten laajat arvoketjut ja tarjotaan yksityiskohtaisempaa tukea työn toteuttamiseen.

Onnistunut lopputulos luontovaikutusten minimoimiseksi tulee edellyttämään yhteistyötä koko organisaatiossa niin liiketoiminnassa ja hankintaketjuissa yhdessä kumppaneiden kanssa, kuin myös samalla alueella toimivien muiden osapuolien kanssa.

Vaihe 3: Mittaa ja aseta tavoitteet

Prosessin kolmas vaihe on SBTN-viitekehysten ydintä, sillä se koostuu tavoitteiden asettamiselle valittujen kohteiden lähtötilanteen mittaamisesta, tavoitetilän määrittämisestä sekä varsinaisten tavoitteiden asettamisesta. Vaiheen aikana edellisessä vaiheessa tehtyä rajaus- ja priorisointityötä on mahdollista syventää arvioimalla valittuja toiminnan kohteita siitä näkökulmasta, mitkä ovat yrityksen vaikutusmahdollisuudet luonnon tilaan suhteessa muihin alueen tai kohteen toimijoihin.

Luontokadon taustalla tunnistetut paineet ovat työn keskiössä myös tässä vaiheessa prosessia, sillä tavoitteet asetetaan nimenomaan paineille halutun luonnontilan perusteella. Vaihe edellyttää: paineiden ja kohteen nykyistä luonnontilaa kuvaavien mittareiden tunnistamisen, halutun luonnon tilan (desired state of nature) edustavan kynnyksarvon määrittämisen, sekä halutun luonnon tilan paineen tasoon suhteuttavan menetelmän valitsemisen, minkä myötä saadaan suurin sallittava paine (maximum allowed pressure), eli tiedeperusteinen luontotavoite.

Kokemuksia pilotista: Vaihe 3

Kokeiluhankkeen aikana kolmannen vaiheen tavoitteiden asetannan ohjeistuksesta valmistui alustava versio makean veden tavoitteille, joka sisälsi mittarit liittyen veden kulutukseen sekä

Meidät jopa yllätti hieman se, että esimerkiksi veteen liittyvät tavoitteet tulee asettaa valuma-alueen tarkkuudella ja suhteuttaa kyseisen alueen luonnon tämänhetkiseen tilanteeseen. Luontotyö edellyttää siis oman hankintaketjun syvällistä tuntemusta, eikä tieto tehtaiden ja tuotantopaikkojen sijainnista pelkästään edes riitä, vaan tarvitaan myös tietoa luonnon tilasta kyseisellä alueella.

ravinnekuormaan (typpi ja fosfori). Tavoitteita tullaan todennäköisesti laajentamaan, mutta julkisille kommentteille julkaistussa muodossaan ne koettiin hyvinkin toteutettaviksi etenkin yritysten suoran toiminnan osalta – monilta osin tavoitteet olivat linjassa jo yritysten toiminnalleen hakemien ympäristölupien vaatimusten kanssa.

Kysymyksiä pikemminkin heräsi liittyen siihen, ovatko tavoitteet ja mittarit riittävän kattavat veteen liittyvien luontovaikutusten huomioimiseksi. Julkaistu versio on kuitenkin alustava, ja mittareiden määrä tulee todennäköisesti laajenemaan SBTN-kehitystyön myötä. Pohdintaa

herätti myös tavoitteiden asettaminen ja seuraaminen Suomen ulkopuolelle sijoittuvan toiminnan ja arvoketjujen kohdalla.

” **Jatkossa on tärkeää tehdä työtä tiiviissä yhteistyössä valittujen raaka-aineiden toimittajien kanssa ja mahdollisesti osallistaa myös paikallisesti luontovaikutusten arviointiin erikoistuneita asiantuntijoita tai luontokartoittajia alkuperämaissa.**

Ympäristön kantokyvyn määrittämiseksi viitekehys edellyttää muiden alueen toimijoiden tuntemista sekä yhteistyötä heidän kanssaan sen varmistamiseksi, että veden kulutus ja ravinnekuorma ei ylitä ympäristön kantokykyä. Näiltä osin lopullisen ohjeistuksen toivotaan tarjoavan konkreettisia esimerkkejä työn

toteuttamisesta sekä vaatimusten suhteuttamista yritysten vaikutusmahdollisuuksiin.

Vaihe 4: Toimi

Yrityksen määriteltyä toiminnalleen tieteeseen pohjautuvat luontotavoitteet prosessin kolmannessa vaiheessa, jatkuu työ neljännessä vaiheessa määrittelemällä ne käytännön toiminnan keinot, joilla tavoitteisiin päästään.

Tätä vaihetta varten SBTN kehittää AR³T -toimintakehikon, joka määrittelee sen, miten eri negatiivisia luontovaikutuksia vähentäviä toimia on syytä priorisoida. Ensisijaisesti yrityksen tulisi pyrkiä välttämään (avoid) negatiivisten luontovaikutusten aiheuttamista toiminnallaan, toissijaisesti vähentämään (reduce) niitä, ja viimesijaisesti korjaamaan ne uudistamalla (regenerate) tai ennallistamalla (restore). Toimintakehikko perustuu mitigaatio- tai lievennyshierarkiaan, jota viitekehityksen yhteydessä laajennetaan kattamaan myös transformatiivinen toiminta (transform), jolla yritykset voivat osallistua tarvittaviin systeemitason muutoksiin niin arvoketjujensa sisällä kuin ulkopuolella.

Kokemuksia pilotista: Vaihe 4

Suuri osa kokeiluhankkeeseen mukaan lähteneistä yrityksistä toivoi SBTN-viitekehityksen tarjoavan tukea yrityksen luontovaikutusten kokonaisvaltaiseen tarkasteluun ja hallintaan. Pilotin myötä kuitenkin tarkentui, että lähtökohtaisesti SBTN:n viitekehys keskittyy negatiivisiin

” **Näemme myös tärkeänä, että SBTN tunnistaa jo olemassa olevat keinot, joilla voidaan pienentää luontovaikutuksia. Luonnonvarojen kestävä käyttö, kiertotalouden edistäminen omassa toiminnassa ja hankintaketjussa sekä toimenpiteet ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja luonnon monimuotoisuuden rikastamiseksi ovat keskeisiä keinoja yritysten luonnon monimuotoisuustyössä.**

luontovaikutuksiin, mikä näkyy jo painelähtöisessä toimintalogiikassa, kuin myös ensimmäisten vaiheiden vaikutusten arvioinnissa ja priorisoinnissa. Yritykset tunnistivat toimintansa luovan myös monia positiivisia vaikutuksia, joita SBTN-viitekehys ei ota huomioon.

Viitekehityksen neljäs vaihe on kirjoitushetkellä vielä SBTN:n sisäisen kehitystyön alla, mutta nyky muodossaan AR³T-

toimintakehikko avaa mahdollisuuden yrityksen positiivisten vaikutusten huomioimiseen ainakin silloin, kun ne linkittyvät suoraan jonkin tietyn negatiivisen luontovaikutuksen vähentämiseen. AR³T-toimintakehikko ohjaa myös yritystä tarkastelemaan mahdollisuuksiaan vaikuttaa

systemistason muutoksiin ja vaikuttaa luontokadon paineiden taustalla oleviin ajureihin, kuten nykyisiin kulutus- ja tuotantomalleihin, Tämä tarkoittaa sitä, että monen yrityksen kohdalla esimerkiksi kiertotalouteen siirtyminen voi olla vaiheessa neljä merkittäväksi nouseva toimenpide.

Kokeiluhankkeeseen valittiin mukaan yrityksiä toiminta-aloilta, joilla on suuri vaikutus maalla tapahtuvaan luontokatoon: ruoka ja maatalous, rakennukset ja rakentaminen, kuidut ja tekstiilit sekä metsäsektori. [Sitran selvityksen](#) mukaan näillä sektoreilla on merkittävä potentiaali luontokadon pysäyttämiseen kiertotalousratkaisuihin siirtymisellä. Kokeiluhankkeessa yritysten merkittävimpien luontovaikutusten tunnistettiin syntyvän yritysten arvoketjuissa, monella erityisesti tuotantolaitosten toiminnan ja raaka-ainehankinnan yhteydessä, Näiden vaikutusten kokonaisvaltaisen hallinnan näkökulmasta tehokkaimmiksi ratkaisuksi tunnistettiin toimenpiteet, jotka vähentävät tai kokonaan välttävät neitseellisten raaka-aineiden tarvetta. Kokeiluhankkeessa useampi yritys tunnistikin kiertotalouden ratkaisujen lisäämisen keskeiseksi tavaksi omien negatiivisten luontovaikutusten vähentämiseen.

Vaihe 5. Seuraa

SBTN:n viisivaiheisen prosessin viimeinen vaihe kattaa edellisissä vaiheissa tehdyn työn ja sen toteutumisen monitoroinnin ja mittaamisen, läpinäkyvän raportoimisen sekä kolmannen osapuolen suorittaman työn todentamisen ja varmentamisen. Tätä vaihetta ei pilotoitu kokeiluhankkeessa.

Kokemuksia pilotista: SBTN-viitekehityksen hyödyt ja haasteet

SBTN-viitekehitys vastaa yritysten tarpeeseen saada työkaluja tieteeseen perustuvan ja siten aidosti vaikuttavan ja vertailukelpoisen luontotyön tueksi. Kuten minkä tahansa vielä kehitystyön alla olevan uuden ratkaisun kohdalla, myös SBTN-viitekehitykseen liittyy käyttöönoton osalta erilaisia haasteita. Keskeisimmät kokeiluhankkeen aikana esille nousseet haasteet liittyivät kehikon keskeneräisyyteen ja työn resurssi-intensiivisyyteen. Jo tässä vaiheessa hyötyinä korostuivat viitekehityksen tarjoama kokonaisvaltainen lähestymistapa ympäristövastuuseen sekä sen kehityksen mahdollistama luontotyön vertailtavuus ja uskottavuus.

Haasteet

SBTN:n viisivaiheisesta prosessista kahdesta viimeisestä vaiheesta (Vaihe 4: Toimi ja Vaihe 5: Seuraa ja raportoi) on tiedossa vain alustavassa ohjeistuksessa julkaistua tietoa. Kokeiluhankkeessa keskeisimmäksi SBTN:n mukaisen tiedepohjaisten tavoitteiden asettamiseen liittyväksi haasteeksi nousikin **kehikon keskeneräisyys**. Kokemuksena oli, että ensimmäisten vaiheiden arviointi- ja priorisointityötä tukisi se, että sitä tehdessään yrityksellä olisi käsitys siitä, minkä tyyppisiä ja laajuisia sekä miten tarkkoja tavoitteita yritysten odotetaan asettavan. Kuitenkin riippumatta siitä päätykö yritys asettamaan tieteeseen pohjautuvat luontotavoitteet. on omien luontovaikutusten ja -riskien arviointi monella yrityksellä edessä kehittyvän regulaation myötä. Se, että tähän prosessiin on luotuna selkeää ohjeistusta nähtiin positiivisena asiana. SBTN määrittelee vaiheiden 1 ja 2 arviointityön niin sanotuksi no regrets -toimenpiteiksi.

” **Kyseessä on suuritöinen ja jatkuvasti parannettava työ, joka sisältää erilaisten uusien toimintatapojen ja prosessien kehittämistä ja testaamista.**

Tavoitteiden asetantaan liittyy myös paljon datavaatimuksia, joista osa nojaa erilaisten työkalujen ja tietokantojen käyttöön ja osa paikallisten sidosryhmien osallistamiseen. Tarvittavan tiedon keräämisen ja hallinnan koettiin

vaativan yritykseltä **suuria taloudellisia ja ajallisia resurssipanostuksia** etenkin sellaisten yritysten kohdalla, joilla on pitkät ja moniulotteiset arvoketjut. Kuitenkin etenkin alkuvaiheessa monet viitekehyksen asettamat datavaatimukset ovat johdettavissa jo yritysten hallussa olevasta tiedosta ja on odotettavissa, että paikallisiin luontovaikutuksiin liittyvän tiedontarpeen kasvaessa tätä työtä tukevat työkalut ja tietokannat kehittyvät palvelemaan monien yritysten tarpeita. Sen sijaan paikallisten sidosryhmien osallistaminen herätti kokeiluhankkeen aikana paljon kysymyksiä, joihin ei löytynyt suoria vastauksia ohjeistosta. Tavoitteita asettavan yrityksen onkin hyvä varautua käyttämään aikaa ja resursseja tähän vaiheeseen.

Nykymuodossaan viitekehyksen **ei koettu vielä huomioivan riittävän hyvin yritysten erilaisuutta**. Esimerkiksi vähittäistavarakaupalla on usein moniulotteiset ja sesongeittain muuttuvat arvoketjut. Tällaisten toimijoiden kohdalla paikallisella tasolla vaikuttamista ei nähty kokeiluhankkeessa kaikissa olosuhteissa mahdollisena tai tarkoituksenmukaisena. Yhdeksi ratkaisuksi nostettiin esille toimialakohtaiset ohjeistukset, jollaiset on kehitetty esimerkiksi tiedeperusteisten ilmastotavoitteiden (SBTi) yhteyteen. Mikäli vastaavat luodaan myös SBTN-viitekehyksen yhteyteen, voisi se madaltaa monen yrityksen kynnystä asettaa tiedepohjaiset luontotavoitteet

Hyödyt

SBTN-viitekehyksen merkittäviksi hyödyiksi luettiin sen **kokonaisvaltaisuus**: IPBESin painekategorioidiin pohjautuva ajatusmalli auttaa yrityksiä linkittämään vastuullisuustyön kokonaisuuksia toisiinsa ja hahmottamaan niin mahdolliset ristiriidat kuin kokonaisvaltaiset

” **Tieto saattaa lisätä tuskaa, mutta tekee samalla näkyväksi kehityskohteet, joita on pakko jokaisen toimijan parantaa, jotta luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen saadaan hidastumaan.**

ratkaisut esimerkiksi yrityksen vesi-, ilmasto- ja biodiversiteettityön välillä. Viitekehys auttaa yrityksiä keskittämään usein rajalliset resurssinsa luontokadon hidastamisen kannalta oikeisiin ja vaikuttavimpiin toimenpiteisiin sekä varmistamaan työn jatkuvan parantamisen.

Vaikka paikallisella tasolla vaikuttaminen ja sidosryhmäyhteistyö pitkällä arvoketjuissa olevien toimijoiden kanssa koettiin joidenkin yritysten kohdalla haastavana, monessa yrityksessä on myös tunnistettu **yhteistyön rooli** globaalien kestävyyshaasteiden ratkaisemisessa. SBTN-viitekehyksen hyötynä nähtiin luontotyön ohjaaminen yhteistyötä tukevaan suuntaan. Viitekehyksen mukainen työskentely edellyttää myös organisaation sisäisen yhteistyön tiivistämistä minkä nähtiin lisäävän organisaation sisäistä ymmärrystä yrityksen luontovaikutuksista.

Valmistuessaan kehikon nähtiin tarjoavan luontotyöhön pitkään kaivattua **vertailtavuutta** yhteisesti hyväksytyjen mittareiden ja toimintatapojen muodossa. Työn ja tavoitteiden ulkopuolinen validointi taas vahvistaa yritysten työn **uskottavuutta**. Luontokysymysten

noustaessa yritysten raportointivaatimuuksiin SBTN-työn nähtiin tukevan myös varautumista tulevaan luontovaikutusten mittarointiin ja toimenpiteiden raportointiin.

Lopuksi

Yhä useammassa yrityksessä on havahduttu yrityksen toiminnan luontovaikutuksiin ja -riippuvuuksiin ja luontotyö kehittyikin kovaa vauhtia. Samalla monessa yrityksessä on tunnistettu, että luonnon moniulotteisuuden ja vaikutusten paikallisuuden vuoksi työ omien vaikutusten vähentämisen eteen voi olla vaativampaa ja edellyttää erilaista lähestymistapaa verrattuna esimerkiksi ilmastopäästöjen minimoimiseen. Työn kehittymisen ja luontokadon pysäyttämisen kannalta onkin tärkeää, että yritysten työn tueksi kehitetään viitekehyksiä ja työkaluja.

Kokeiluhankkeessa mukana olleissa yrityksissä oli tunnistettu tarve luontotyön kokonaisvaltaiselle tarkastelulle sekä viitekehyselle, joka ohjaa työtä todennettavasti vaikuttavampaan suuntaan. Valmistuessaan SBTN-viitekehys vastaa tähän tarpeeseen ja tarjoaa yrityksille ohjeet, metodit ja työkalut oman toimintansa sopeuttamiseksi maapallon kantokyvyn rajoihin tieteeseen pohjautuvalla tavalla. Viitekehys on vielä kehitystyön alla ja se tulee kehittymään vielä seuraavien vuosien ajan. Kuitenkin jo tässä vaiheessa se tarjoaa selkeät suuntaviivat työn aloittamiseen. Parhaimmillaan SBTN-viitekehyksestä voi tulla SBTi-ilmastotavoitteiden kaltainen laajasti hyväksytty ja arvostettu standardi, joka antaa yrityksille mahdollisuuden olla mukana pysäyttämässä luontokatoa tavalla, joka on linjassa parhaimman saatavilla olevan tieteen kanssa. Tämä työ ei ole aina helppoa ja se vaatii aikaa, mutta edelläkävijäyritykset ovat yhteisymmärryksessä siitä, että suurin riski yrityksille tällä hetkellä on toimimatta jättäminen.

Vinkkejä tieteeseen pohjautuvien luontotavoitteiden asettamista harkitsevalle

Tutustu viitekehyksiin ja arvioi lähtötilanteesi

SBTN-viitekehys tarjoaa nykymuodossaan selkeät suuntaviivat vaikuttavan luontotyön aloittamiselle. Yrityksen toiminnasta ja luontotyön lähtötilanteesta riippuen voi olla hyödyllistä tutustua myös muihin viitekehyksiin, kuten SBTi-ilmastotavoitteisiin. SBTN-viitekehys lähtee siitä oletuksesta, että ilmastonmuutoksen luonnolle aiheuttamat paineet huomioidaan yrityksissä asettamalla SBTi-tavoitteet, mikä voi olla monelle yritykselle helpompi tapa aloittaa myös tieteeseen pohjautuva luontotyö.

Perehdy ohjeistuksiin

Kirjoitushetkellä SBTN-viitekehyksestä on julkisesti saatavilla alustava ohjeistus, joka tarjoaa selkeät suuntaviivat vaikuttavan luontotyön aloittamiselle. Kevään 2023 aikana SBTN tulee julkaisemaan myös ensimmäisen version lopullisesta ohjeistuksestaan. Työ kannattaa aloittaa käymällä läpi saatavilla olevaa dokumentaatiota ja vertaamalla sitä yrityksessä tehtävään työhön, toimintatapoihin ja saatavilla olevaan tietoon sekä arvioimalla, mitä yrityksen pitäisi tehdä eri tavalla ollakseen linjassa SBTN-viitekehysten vaatimusten kanssa.

Tutustu työkaluihin

On todennäköistä, että yrityksellänne ei ole hallussa kaikkea SBTN-viitekehysten edellyttämää, esimerkiksi luonnon tilaan liittyvää tietoa. Yritysten käyttöön on kehitetty useita työkaluja ja tietokantoja, jotka helpottavat tällaisen tiedon keräämistä. Se, mikä työkalu soveltuu yrityksellenne riippuu paljon yrityksen toiminnasta ja tarvittavan tiedon laadusta.

Alustava listaus SBTN:n suosittelemista työkaluista löytyy jo muun muassa alustavan ohjeistuksen yhteydessä.

Osallista työhön koko organisaatio, etenkin hankinta

SBTN-viitekehys edellyttää yritykseltä aktiivista yhteistyötä niin organisaation sisällä kuin arvoketjuissa. Alkuvaiheessa on tärkeää keskustella työstä laajasti yrityksen sisällä ja varmistaa siihen sitoutuminen, sekä tunnistaa keskeiset sisäiset sidosryhmät, joiden kanssa käydä läpi viitekehysten ohjeistusta ja tavoitteita. Etenkin hankinnan asiantuntijoita on hyvä olla mukana työssä heti työn alusta asti, sillä toimitusketjujen tuntemus on SBTN-viitekehyksessä keskeisessä roolissa.

Lähde liikkeelle pilotoimalla

Vaikka SBTN-viitekehys edellyttää yritykseltä koko toimintansa luontovaikutusten arviointia ja tavoitteiden asettamista sen pohjalta, monelle yritykselle voi olla aluksi helpompaa lähteä liikkeelle rajaamalla työtä esimerkiksi tiettyyn toiminta-alueeseen tai riskiraaka-aineeseen karkean olennaisuusanalyysin pohjalta. Ymmärryksen ja osaamisen kasvaessa sekä SBTN-viitekehysten kehittyessä työtä voi laajentaa koskemaan koko yrityksen toimintaa.

Ole mukana vaikuttamassa

SBTN-viitekehysten keskeneräisyys tarkoittaa myös sitä, että sen lopulliseen versioon on mahdollista vielä vaikuttaa. Osallistumalla SBTN Corporate Engagement -ohjelmaan yrityksillä on mahdollisuus olla varmistamassa, että se valmistuessaan viitekehys tukee yritysten luontotyötä parhaimmalla mahdollisella tavalla. Etenkin luontotyössään pitkällä olevien yritysten on syytä harkita ohjelmaan osallistumista, sillä se antaa myös mahdollisuuden olla pilotoimassa valmistuvia tavoitteita ensimmäisten joukossa maailmassa.

**Liite: Kokeiluhankkeeseen osallistuneiden
yritysten kokemukset SBTN-viitekehyksestä**

Case: UPM-Kymmene Oy

” UPM on jo pitkään asettanut luontotavoitteita. Ensimmäinen biodiversiteettiohjelma aloitettiin Suomessa vuonna 1998. Silloin tavoitteena oli mm. lisätä metsien lehtipuusuutta ja suojella arvokkaat elinympäristöt. Vuoteen 2006 mennessä ohjelma laajeni kattamaan kaikki UPM:n puunhankinta-alueet globaalisti. Vuonna 2018 UPM julkisti Net Positive Impact (NPI) -tavoitteen, eli olemme sitoutuneet lisäämään monimuotoisuutta omissa metsissämme Suomessa. Tavoitteessa on 9 mitattavaa indikaattoria, mm. suojelualueiden pinta-ala ja lahopuuston määrä. UPM:llä on omat alueen erityispiirteisiin sopivat luontotavoitteet myös Uruguayssa ja Yhdysvalloissa missä omistamme metsiä. Tällä hetkellä 180 000 hehtaaria UPM:n globaalisti omistamista maa-alueista on suojeltu.

UPM:llä on siis jo melko pitkä historia omien luontotavoitteiden asettamisessa, joten oli erittäin luontevaa ja mielenkiintoista lähteä mukaan testaamaan ja kehittämään SBTN-verkoston rakenteilla olevaa viitekehystä tiedeperusteisten luontotavoitteiden asettamiseksi.

Aloitimme SBTN-ohjelmaan tutustumisen perehtymällä saatavilla olevaan dokumentaatioon ja vertailemalla dokumenteissa kuvattuja työkaluja ja menetelmiä meillä käytössä oleviin työtapoihin. Arvioimme myös mitä viitekehysten edellyttämää tiedonkeruuta olemme jo aiemmin toteuttaneet, ja mitä meidän tulisi tehdä eri lailla, tai mitä tietoa tarvitsisimme lisää, jotta täyttäisimme SBTN:n vaatimukset. Päätimme myös liittyä SBTN Corporate Engagement -ohjelmaan.

Meillä on laaja joukko vastuullisuusasioiden asiantuntijoita UPM:n keskushallinnossa, eri liiketoiminnoissa ja meidän globaalien raaka-ainehankintamme organisaatiossa, joten meiltä löytyy runsaasti osaamista talon sisäلتä. SBTN edellyttää kuitenkin melko spesifisiä toimintamenetelmiä, jotka kaikki meille eivät toki olleet entuudestaan tuttuja. Hyvänä apuna oppimisessa ovat toimineet SBTN:n tarjoama dokumentaatio, webinaarit ja aktiivinen osallistuminen konsultaatioihin. Emme ole ainakaan vielä käyttäneet ulkopuolista konsulttiapua.

Uskomme että tulevaisuudessa SBTN voi ottaa luontotavoitteiden asettamisessa ja validoinnissa vastaavan roolin kuin SBTi on ottanut ilmastotavoitteiden kanssa. Näin ollen SBTN tulee tarjoamaan lisää uskottavuutta asettamillemme tavoitteille. Jos SBTN onnistuu työssään, olemme avoimia uusien tehokkaiden ja vaikuttavien prosessien käyttöön ottamiselle, ja itse tietenkin aktiivisesti vaikuttamassa menetelmien kehitykseen.

SBTN:n malli, jossa yritysten vaikutus luontoon arvioidaan aiheutetun ”paineen” (pressure) ja ”luonnontilan” (state of nature) perusteella, vaikuttaa pätevältä. Yhtiöiden omaa toimintaa koskevat tiedonkeruumenetelmät vaikuttavat melko käytännöllisiltä, mutta kehikossa esitellyt vaatimukset ja menetelmät tiedonkeruulle toimitusketjuista vaikuttavat haastavilta, ja niiden toteuttaminen vaatisi valtavasti resursseja, sillä isoilla yrityksillä on toimitusketjuissaan tuhansia tai kymmeniätuhansia toimittajia. Toimitusketjujen mukaan ottaminen on erittäin tärkeää, mutta on tärkeää fokusoida resurssien käyttö niihin toimitusketjuihin, joissa vaikutus luontoon on suurin, sillä kaikkea on mahdotonta tehdä. Tavoitteiden tulee olla kunnianhimoiset, mutta niiden määrittämisestä ei saa tehdä liian monimutkaista.

Dokumentaatioon tutustumisella on tärkeä rooli SBTN-kehikon ymmärtämiseksi. Dokumentaatiota on jo nyt melko runsaasti. Materiaali voisi olla vielä selkeämpää niin rakenteen kuin konkreettisten esimerkkien suhteen. Konkreettiset esimerkit auttavat ymmärtämään kuinka ohjeistusta tulisi aidosti toteuttaa.

Globaalien biodiversiteettivaatimusten kasvaessa näemme SBTN-viitekehyksessä paljon potentiaalia, ja olemme innolla mukana kehittämässä toimivia työkaluja ja toimintatapoja, jotta yritykset voisivat laaja-alaisesti ottaa ne käyttöön ympäri maailmaa. Laajan osallistujajoukon kautta hankkeelle saataisiin mahdollisimman suuri vaikuttavuus.

Kun yritys harkitsee luontotavoitteiden asettamista, on tärkeää perehtyä huolella prosessiin, ja myös ymmärtää, että SBTN-viitekehys ei ole vielä valmis, vaan sitä kehitetään vielä tulevien vuosien aikana. Yrityksen tulee varmistaa riittävät resurssit ja erityisesti keskustella hankkeesta laaja-alaisesti yrityksen sisällä, jotta varmasti kaikki mukana olevat liiketoiminnot ja funktiot sitoutuvat ohjelmaan.”

Sakari Suuriniemi

Senior Manager, Global Forest Affairs

UPM-Kymmene

Case: Lassila & Tikanoja

” Lassila & Tikanojan ymmärrys luontotyön vaikuttavuudesta kasvoi pilotin aikana: kiertotalouden ratkaisut avainasemassa luontokadon hillitsemisessä

Lassila & Tikanoja on jo pitkään tehnyt kunniahimoista ilmastotyötä, jota ohjaavat tiedeperusteiset ilmastotavoitteet (SBTi). Tiedeperusteisten tavoitteiden asettaminen myös luontokadon hillitsemiseksi Sitran ja FIBSin pilotiohjelman avulla tuntui siksi luontevalta jatkumolta L&T:n vastuullisuustyössä. Vuonna 2022 luonnon monimuotoisuus lisättiin myös osaksi yrityksen vastuullisuusohjelmaa.

L&T on tehnyt viime vuosien aikana aktiivisesti töitä luonnon monimuotoisuuden eteen. Olemme tunnustaneet luonnon monimuotoisuuden merkityksen omissa toiminnassamme sekä asiakkaille tuottamiemme ratkaisujen ja palveluiden kautta. Tavoitteenamme on edistää luonnon monimuotoisuutta erityisesti rakennetussa ympäristössä ja uskomme, että kiertotalouden ratkaisuilla voidaan tehokkaasti torjua luontokatoa. Kasvatamme luonnon monimuotoisuutta myös erilaisilla luontoratkaisuilla, kuten muuttamalla nurmialueita niityiksi sekä poistamalla ympäristöstä haitallisia vieraslajeja.

Luontotyön edistäminen edellyttää yrityksiltä uudenlaista osaamista ja näkökulmia

SBTn-kehikko oli pilotin aikana vielä kehitysasteella, minkä vuoksi sen täysimittainen hyödyntäminen oli haastavaa. SBTn:n globaalien luontoa koskevien ekosysteemitavoitteiden muuttaminen tarkoituksenmukaisiksi ja oikeansuhtaisiksi yrityskohtaisiksi tavoitteiksi oli ajoittain hankalaa. Toisin kuin ilmastoa koskevat tieteesen perustuvat tavoitteet, luonnon monimuotoisuudelle ei ole yhtä mitattavaa vakiopohjaista mittaria (CO2-ekv), vaan vaikutukset ovat paikallisia ja ekosysteemikohtaisia. Lähestymistapa edellyttääkin yrityksiltä uudenlaista osaamista ja katsontakantaa, kuin mihin esimerkiksi ilmastopuolella on totuttu.

Pilotin aikana tunnistimme, että mallissa olisi hyvä huomioida myös jo käytössä olevia, yrityksille tuttuja keinoja, kuten erilaisia sertifikaatteja, standardeja tai karttatyökaluja sekä pohtia ratkaisuja näiden kehittämiseksi. Näiden kautta vaikuttavuutta olisi mahdollista lisätä esimerkiksi hankintaketjussa, jossa läpinäkyvyys alueellisella tasolla on heikko.

Näemme myös tärkeänä, että SBTn tunnistaa jo olemassa olevat keinot, joilla voidaan pienentää luontovaikutuksia. Luonnonvarojen kestävä käyttö, kiertotalouden edistäminen omissa toiminnassa ja hankintaketjussa sekä toimenpiteet ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja luonnon monimuotoisuuden rikastamiseksi ovat keskeisiä keinoja yritysten luonnon monimuotoisuustyössä. Nämä vaikuttavat suoraan yrityksen luontojalanjälkeen, ja niiden liittäminen osaksi yrityksen toimintaa on jo nykyisellään helppoa. Toivomme, että myös nämä välilliset keinot tulevat selvemmin näkyväksi SBTn:n jatkokehityksessä.

SBTn antaa hyvän mallin yrityksen omien luontovaikutusten kartoittamiseen

Vaikka kehikko on osin keskeneräinen, ei se estä yrityksiä aloittamasta työtä luonnon monimuotoisuuden hyväksi. SBTn-malli antaa hyvän työkalun yrityksille oman toiminnan luontovaikutusten kartoittamiseen. Pilotin aikana L&T:n oma ymmärrys kasvoi niin itse prosessista kuin niistä tekijöistä, jotka luontotyössä kannattaa huomioida. Luontovaikutusten arviointi edellyttää yrityksiltä uudenlaista sisäistä sidosryhmäyhteistyötä sekä osaamisen kehittämistä.

Vuoden aikana olemme saaneet eväitä olennaisuusarvion tueksi, tunnustaneet paremmin oman toimintamme luontovaikutukset sekä selkeyttäneet omaa luonnon monimuotoisuusviitekehystämme. Lisäksi nostimme luonnon monimuotoisuuden yhdeksi vastuullisuusohjelmamme kattotavoitteeksi.

Hankintaketjun osalta työemme on vielä alussa, ja olemme lähteneet liikkeelle lähtötason kartoittamisella sekä osaamisen kehittämällä. Pilotin aikana ymmärsimme entistä paremmin, miksi hankintaketjussa tehtävä työ on tärkeää. Samalla kuitenkin myös huomasimme, että vaikutusten arviointi sekä seuranta ja kehittäminen vaativat vielä paljon pohjatyötä. Hankintaketjuvaikutusten arvioiminen on haastavaa, sillä ketjuläpinäkyvyys on puutteellista, järjestelmät ja arviointityökalut eivät täysin tue vaikutusten arviointia, mittarit eivät ole selkeitä ja toisaalta toimijoiden oma ymmärrys aiheesta on rajoittunutta.

Mitä tiedepohjaisten luontotavoitteiden käyttöönottoa harkitsevan yrityksen tulisi huomioida?

Tiedepohjaiset luontotavoitteet soveltuvat yrityksille, joille SBTi-ilmastotavoitteet ovat jo tuttuja ja joissa luonnon monimuotoisuus on tunnistettu osaksi vastuullisuustyötä. Luontotavoitteiden asettaminen edellyttää yritykseltä syvempää tietoa oman toiminnan ja toimitusketjun vaikutuksista. Prosessin alkuvaiheessa onkin hyvä tunnistaa keskeiset sisäiset sidosryhmät, kuten tuotanto, tuotekehitys, laatu ja hankinta, ja käydä näiden kanssa läpi kehikon tavoitetta ja sisältöä.

Luontotavoitteiden taustalla käytetään toiminnasta saatavaa mitattavaa ympäristödataa sekä alueellista tietoa. Prosessin alussa olisikin hyvä kartoittaa mitä ympäristötietoa yritys jo nyt mittaa ja toisaalta missä yrityksellä on tietovajetta. Samassa yhteydessä olisi hyvä selvittää, millaista tietoa hankintaketjusta on saatavilla.

SBTn -kehikko edellyttää yritykseltä uudenlaista osaamista oman sekä toimintaketjun vaikutusten arvioimiseksi kuin mihin ilmastotyössä on totuttu. Siksi voi olla järkevää harkita ulkopuolisen tuen hyödyntämistä, jotta työ kohdentuu toiminnan kannalta olennaisiin kokonaisuuksiin.”

Senja Forsman-Katainen

Senior Sustainability Manager
Lassila & Tikanoja

Case: S-ryhmä

” S-ryhmä tekee pitkäjänteisestä vastuullisuustyötä, jonka lähtökohtina ovat avoimuus, läpinäkyvyys ja konkreettisten vaikutusten aikaansaaminen. S-ryhmä asettaa tavoitteet korkealle, siitä esimerkkinä vastuullisuusohjelmassamme ”Teemme yhdessä parempaa paikkaa elää” linjattu tavoite olla oman toiminnan osalta hiilinegatiivinen jo vuoden 2025 loppuun mennessä. Olemme asettaneet myös tiedepohjaiset ilmastotavoitteet. Myös luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen on yksi vastuullisuusohjelmamme painopistealueista.

S-ryhmässä luonnon monimuotoisuuden viitekehys koostuu kestävän kulutuksen edistämisestä, vaikutusten ja päästöjen minimoinnista sekä suojelutoimien vahvistamisesta. Keskeisiä asioista luonnonsuojelun lisäksi ovat myös tekemämme ilmastotyö ja kierrätys. Käytännön toimina olemme tehneet raaka-aineisiin liittyviä linjauksia, kuten oman kalalinjauksen ja metsäkatolinjauksen. Lisäksi olemme nostaneet voimakkaasti esille hävikin vähentämisen sekä ilmastoviisaan syömisestä ja hiiliviljelyn edistämisen. Luonnon monimuotoisuustyöhömmä liittyy myös vesivastuullisuuden kehittäminen. Olemme seuranneet oman toimintamme

” **Luontotyössä sidosryhmäyhteistyön merkitys kasvaa aivan uudelle tasolle verrattuna esimerkiksi ilmastotyöhön.**

vedenkulutuksen kehittymistä jo pitkään ja tehneet toimenpiteitä kulutuksemme vähentämiseksi. Oman toiminnan lisäksi on merkittävää selvittää vaikutukset arvoketjussamme ja olemme aloittaneet vesiriskien kartoittamisen hankinnoissamme. Toimipisteverkostomme osalta merkittävää on

tehdä luontokartoituksia ennen hankkeiden aloitusta, huolehtia rakentamisen ja toiminnan aikaisten vaikutusten minimoinnista.

Ennen SBTN-kehikon pilotointia, olimme jo aloittaneet hankkeen Jyväskylän yliopiston JYU.Wisdomin kanssa selvittääksemme koko kaupparyhmämme luontohaitan. Hankkeessa luodaan lisäksi menetelmää kaikkien yritysten käyttöön luontohaittojen arvioimiseksi talouskirjanpitoon perustuen. Kehitystyötä ovat rahoittamassa S-ryhmä ja Sitra. SBTN:n viitekehysten ensimmäisessä kohdassa ”ASSESS – arvioi” tavoitteenamme on käyttää JYU.Wisdomin tutkimuksen lopputuloksia. Kohta 2 ” INTERPRET & PRIORITIZE - Tulkitse ja priorisoi” saa lopullisen vahvistuksen vasta kohdan 1 valmistumisen jälkeen.

SBTN-kehikkoa pilotoimisen myötä vahvistui käsityksemme siitä, että **luontotavoitteiden asettaminen eroaa ilmastotyöstä merkittävästi**. Päästöt ilmakehään ovat samanarvoisia sijainnista riippumatta ja samoin toisaalla aiheutettuja päästöjä voidaan vähentää missä vain, myös ilman sidosryhmäyhteistyötä. Ilmastovaikutuksissa on yleisesti käytetty ja yhtenäinen yksikkö. Luontovaikutuksissa mitattavat yksiköt ja tavoitetasot sen sijaan vaihtelevat.

Pilotin aikana vahvistui, että **tiedepohjainen luontotavoite tulee asettaa paikallisesti, kolmannen osapuolen tekemän luontoarvion tai esim. valuma-alueanalyysin perusteella ja yhdessä paikallisten muiden toimijoiden ja sidosryhmien kanssa. Mahdolliset konkreettiset parantamis- tai ennallistamistoimenpiteet tulee olla kolmannen osapuolen verifioimia.**

” **Onnistunut lopputulos luontovaikutusten minimoimiseksi tulee edellyttämään yhteistyötä koko organisaatiossa niin liiketoiminnassa ja hankintaketjuissa yhdessä kumppaneiden kanssa, kuin myös samalla alueella toimivien muiden osapuolien kanssa.**

Yksi oppimme oli myös se, että vaikka ilmastopäästöjemme osalta oman toiminnan vaikutukset ovat minimaaliset suhteessa arvoketjussa aiheutuviin vaikutuksiin, voi myös omasta toiminnastamme syntyä paikallisesti merkittäviä luontohaittoja – ja toivottavasti

myös positiivisia vaikutuksia. SBTN-viitekehys neuvookin aloittamaan luontotavoitteiden asettamisen juuri suorien vaikutusten minimoimisesta. Luontovaikutusten minimoinnissa myös kompensaatiolla on olennainen merkitys.

Kauppan alan toimijalle paikallisesti asetettavan, esimerkiksi yhden tietyn kohteen vaikutuksiin kohdentuvan tavoitteen lähestymistapa on haasteellinen. Arvoketjujen pituus vaikeuttaa kaikkien raaka-aineiden alkuperän tunnistamista. Toimitusketjuissa on jonkin verran myös hajontaa, esimerkiksi sesongeittain, jolloin pitkän aikavälin tavoitteen asettaminen yhteen maantieteelliseen sijaintiin ei välttämättä ole liiketoiminnan näkökulmasta mahdollista, jos toimituspaikka tai valmistaja vaihtuu kesken tavoitekauden. SBTN:n lähtökohtana on paikallisen kolmannen osapuolen arvio luonnon nykytilasta, jota vasten tavoite asetetaan ja seurataan. Onnistunut lopputulos luontovaikutusten minimoimiseksi tulee edellyttämään yhteistyötä koko

organisaatiossa niin liiketoiminnassa ja hankintaketjuissa yhdessä kumppaneiden kanssa, kuin myös samalla alueella toimivien muiden osapuolien kanssa. **Luontotyössä siis sidosryhmäyhteistyön merkitys kasvaa aivan uudelle tasolle verrattuna esim. ilmastotyöhön.**

Vaikka luontohaittojen vaikutukset esimerkiksi raaka-aineiden saatavuuteen on jo tunnistettu, ei ole olemassa vielä ilmastomittareiden kaltaisia yleisiä työkaluja luontohaittojen mittaamiseen. Jotta SBTN:stä tulee yleinen työkalu yritysten luontotyölle, tulee eri tavoitteiden olla vertailukelpoisia edes jollain mittarilla. Haasteita matkan varrella toi myös viitekehysten keskeneräisyys. Ohjeistus on tässä kohtaa valmisteilla vasta makean veden ekosysteemeille.

Yhteinen SBTN-pilotti vahvisti ajatuksiamme kunnianhimoisen luontotyön eteenpäinviemiseksi.”

Satu Kuoppamäki SOK Vastuullisuus

Terhi Naukkarinen SOK Vastuullisuus

Saara-Kaisa Törmälä SOK Vastuullisuus

S-Ryhmä

Case: Rudus Oy

” Rudus Oy:n luonnon monimuotoisuutta turvaava ja edistävä LUMO-ohjelma täytti viime vuonna 10 vuotta. Ohjelmassa on keskitytty suoran, oman toiminnan luontovaikutuksiin, ja reilun kymmenen vuoden aikana onkin saavutettu huikeita tuloksia erityisesti maa-ainesten ottoalueilla eri puolilla Suomea. Tiedeperusteisten luontotavoitteiden avulla kehitämme edelleen ohjelmaamme ja laajennamme sen koko arvoketjuumme. Rudus jatkaa näin rakennusalan edelläkävijänä luonnon monimuotoisuuden turvaajana.

Lähdimme SBTN-kehikon mukaisessa työskentelyssä liikkeelle valitsemalla yhden päätuotteistamme eli valmisbetonin tuotannon ja lähdimme ”kulkemaan läpi” sen hankintaketjuja. Saimme apua yrityksemme hankintavastaavilta ja heidän kanssaan kävimme läpi raaka-aineiden hankintojemme kokonaisvuosikustannuksia ja teimme alustavia havaintoja merkittävyksistä. Tämän jälkeen kartoitimme merkittävien virtojen toimittajia ja heidän tuotteiden materiaalivirtoja julkisen tiedon ja olemassa olevien tähän kehitettyjen työkalujen avulla. Näin pystyimme havaitsemaan alustavia globaaleja ”hot spotteja”, joissa voidaan aiheuttaa merkittäviä haitallisia vaikutuksia paikalliseen luontoon.

Oleellisinta on tuntee oma arvoketju, erityisesti pitkät hankintaketjut ja käydä niitä läpi niin pitkälle kuin mahdollista. Työssä tarvitaan lisäksi kokemusta ja osaamista hankintaan liittyvistä prosesseista sekä luontovaikutusten arvioinnista ja vaikutusten merkittävydestä. Työn edetessä myös olemassa oleviin viitekehyksiin ja työkaluihin on tarpeellista tutustua.

Vaikka omasta porukastamme löytyy vahvaa hankintaprosessien sekä luontovaikutusten arviointiin liittyvää osaamista, niin jatkossa todennäköisesti tarvitsemme ulkopuolista asiantuntija-apua luontovaikutusten merkittävyksien arviointiin sekä oikeanlaisten ja tehokkaiden työtapojen tunnistamiseen, jotta pääsemme työssä vaikuttavasti eteenpäin. Omat resurssit, lähinnä aika, eivät riitä kaiken tarvittavan selvittämiseen, vaikka tahtotilaa siihen löytyykin. **Kyseessä on suuritöinen ja jatkuvasti parannettava työ, joka sisältää erilaisten uusien toimintatapojen ja prosessien kehittämistä ja testaamista. Työkaluja ja viitekehyksiä on valtava määrä, ja ne ovat lisäksi vielä keskeneräisiä.** Edelläkävijän rooli ei ole tässäkään työssä kovin helppo.

Pilotointivaiheessa osallistimme työskentelyyn ympäristötiimimme lisäksi yrityksemme hankintavastaavia sekä tuotannostamme vastaavia henkilöitä. Jatkossa on syytä osallistaa

hankintaketjumme merkittäviä toimijoita ja käynnistää heidän kanssaan tietojenvaihtoa ja yhteistyötä, jotta työmme tulee olemaan mahdollisimman vaikuttavaa ja tehokasta.

” **Kyseessä on suuritöinen ja jatkuvasti parannettava työ, joka sisältää erilaisten uusien toimintatapojen ja prosessien kehittämistä ja testaamista.**

Sen lisäksi, että pystymme kehikon avulla laajentamaan LUMO-ohjelmaamme koko arvoketjuumme ja ymmärtämään haitallisia vaikutuksiamme ja niiden ehkäisemis- ja lieventämiskeinoja globaalilla tasolla,

pystymme myös varautumaan uskoaksemme parhaalla mahdollisella tavalla muun muassa tuleviin EU-tason ja kansallisiin vaatimuksiin liittyen luontovaikutusten mittarointiin ja toimenpiteiden raportointiin.

Tällä hetkellä **positiivisten luontovaikutusten arviointi ja huomiointi voi olla haastavaa nykyisen kehikon avulla.** Tämä on mielestämme harmillinen puute kehikossa. Lisäksi jo kehitetyt mittarit tuntuvat olevan hieman yksipuolisia, eivätkä välttämättä kata kategorian (esim. vesistö) kaikkia mahdollisia haitallisia parametreja tai vaikutuksia.

Koska olemme jo niin pitkällä suoran toimintamme luontovaikutusten osalta pääsimme SBTN-kehikossa nopeasti liikkeelle. Pystymme hyödyntämään aiemmin oppimaamme ja siirtyä tarkastelemaan suoran toimintamme ulkopuolisia toimintoja. Tulevassa työssä ovat mukana edelleen myös suorat toiminnot ja niihinkin liittyviä mittareita ja tavoitteita tullaan tarkastelemaan ja kehittämään.”

Terhi Rauhamäki laatu- ja ympäristöpäällikkö

Heli Kanto ympäristöasiantuntija

Lotta Kölli ympäristöasiantuntija

Ilkka Ojalehto ympäristöasiantuntija

Rudus Oy

Case: Paulig Oy

” Paulig on elintarviketeollisuuden yrityksenä **täysin riippuvainen luonnosta ja sen tarjoamista antimista**. Tarkoituksemme ”For a life full of flavor” mukaisesti haluamme tarjota asiakkaillemme monipuolisia makuelämyksiä nyt ja tulevaisuudessa ja siksi **raaka-aineiden saatavuus** on meille hyvin tärkeä kysymys sen lisäksi että luonnon monimuotoisuus on itsessään arvokas ja vaalittava asia ja yritysten tulee kantaa vastuunsa oman toimintansa luontokatoa edistävästä vaikutuksista.

SBTN-työskentelyssä lähdimme aivan aluksi liikkeelle tutustumalla luontotavoitteiden asettamisen luonnosohjeistukseen, joka antoi hyvän yleiskuvan tavoiteasetannan prosessista. Itse prosessi oli meille monelta osin tuttu jo tieteeseen perustuvien ilmastotavoitteiden asettamisesta muutaman vuoden takaa. Uudet ja vielä epäselvät asiat liittyivät etenkin nykytilan arviointiin, tarjolla oleviin työkaluihin ja arvioinnissa tarvittaviin tietoihin ja tietolähteisiin.

” **Työn kannalta tärkeää on tietysti tuntea oma arvoketju ja raaka-aineiden alkuperä mahdollisimman hyvin.**

Tunnistimme myös melko nopeasti oman toimintamme ja tuoteportfolion kannalta tärkeimmät raaka-aineet ja arvoketjut, joihin luontotyömme tulisi keskittyä – kahvi, vehnä, maissi, öljyt, mustapippuri ja paprika

esimerkiksi. **Samalla rajanveto on kuitenkin myös haastavaa**, koska volyyymielessä pienempikin raaka-aine voi meille olla esimerkiksi mausteissa tärkeä, mutta **luontovaikutusten kannalta hankintavolyymit ja alkuperäalueet ovat se määrittävin tekijä**. Pohdimme toki myös omien tuotantolaitosten, pakkausmateriaalien ja esimerkiksi logistiikan merkitystä kokonaisuuden kannalta, mutta totesimme pian, että **ainakin ensi vaiheessa nykytilan kartoitustyön tulisi keskittyä nimenomaan pääraaka-aineiden tuotantoon**.

Työn kannalta tärkeää on tietysti tuntea oma arvoketju ja raaka-aineiden alkuperä mahdollisimman hyvin. Vaikka kaikilta osin jäljitettävyyttä ei vielä ole esimerkiksi viljelijätasolle, meillä on jo hyvä käsitys esimerkiksi viljelijäyhteisötasosta monen raaka-aineen osalta. Tuotteet, jotka ostamme valmiina kumppaneiltamme ovat tietysti tässä vaiheessa haastavampia, koska niissä raaka-aineiden jäljitettävyyden ei niin suoraviivaista, mutta teemme jäljitettävyyden parissa

muutenkin töitä ja nykytilan haasteet ovat siltä osin tiedossa ja suunnitelmat työn alla jäljitettävyyden parantamiseksi.

Olellaista on myös ymmärtää viljelykäytäntöjä, esimerkiksi missä alueilla käytetään keinokastelua ja minkä mausteiden viljelyssä esimerkiksi kasvinsuojelu- ja torjunta-aineet ovat erityisen suuressa roolissa. Myös kahvilijelmät ovat alkuperästä riippuen hyvin erilaisia ja käytettyjen lannoitteiden, suojelu- ja torjunta-aineiden käyttö vaihtelee. Myös viljelyn paikalliset vaikutukset vesistöihin edellyttävät vielä tarkempaa tarkastelua ja tässä olemme riippuvaisia toimittajakumppaneista ja heidän työntekijöistään, jotka jalkautuvat viljelmille ja ovat tekemisissä viljelijöiden kanssa.

Yleistasolla pystyimme helposti tekemään ylätasen rajaukset arvoketjun osien ja raaka-aineiden suhteen, lisätietoa tarvitsimme **aluekohtaisten vaikutusten arviointiin käytettävissä olevista työkaluista**.

Päätimme jo aluksi, että käyttäisimme tässä vaiheessa projektiin lähinnä vastuullisuustiimin ja hankinnan edustajia saadaksemme parempaa käsitystä siitä, mitä luontovaikutusten nykytilan arvioimiseksi tulisi tehdä ja minkälaisia tavoitteita käytännössä voitaisiin asettaa. Jatkossa on tärkeää tehdä työtä tiiviissä yhteistyössä valittujen raaka-aineiden toimittajien kanssa ja mahdollisesti osallistaa myös paikallisesti luontovaikutusten arviointiin erikoistuneita asiantuntijoita tai luontokartoittajia alkuperämaissa. Olemme myös **mukana esimerkiksi kahvialan yhteisissä hankkeissa**, joissa luontovaikutuksia myös arvioidaan ja siitä työstä on varmasti hyötyä meille myös vaikutusten arviointiin ja omien tavoitteiden asettamiseen jatkossa.

SBTN-kehikko vastaa Pauligin kohdalla tarpeeseen huomioida luontovaikutukset vahvemmin osana vastuullisuusohjelmaa ja asettaa niille mitattavat tavoitteet. Lopputulemana toivomme saavamme **konkreettisen ja uskottavan tavoitteen tai tavoitteita ohjaamaan luontotyötämme**. Toistaiseksi odotamme vielä luonnon monimuotoisuuteen liittyvän tarkemman ohjeistuksen julkaisemista ja epäselväksi jäi, kuinka hyvin luonnon monimuotoisuuden ohjeistus esimerkiksi tarjoaa hyödynnettäviä tietokantoja tai arviointiohjeita nykytilan analysointiin käytännössä.

SBTN-kehikon mukaisesta työskentelystä on tässä vaiheessa hyötyä luontovaikutusten nykytilan kartoittamisen alkutaipaleella ja erilaisten tavoitteiden ymmärtämiseen. Pauligille kehikossa selkeitä olivat ensimmäiset askeleet oman toiminnan kannalta olennaisten arvoketjun osien tunnistamiseen. Epäselväksi jäi, miten eri työkaluja käytetään käytännössä, tarvitaanko tavoitteen asettamisen nykytilaan primääridataa omista hankintaketjuista, ja jos tarvitaan, kuinka paljon vai riittääkö yleisempi aluekohtainen tieto.

SBTi-tavoite on yksinkertaisempi, koska ilmastovaikutusten laskemiseen on olemassa tarkat ohjeet ja kyse on kuitenkin vain yhdestä ympäristövaikutuskategoriasta. Luontotavoitteiden osalta tarkastellaan useampaa näkökulmaa samaan aikaan, eikä tietokantatietoa ole vastaavalla tavalla saatavissa juuri vaikutusten paikallisuuden vuoksi. Perusprosessi ja logiikka vaikuttavat kuitenkin samanlaisilta, data ja paikallisen kontekstin huomiointi eroavat.

Luontotavoitteet, kuten ilmastotavoitteetkin vaativat perehtymistä ja tietysti yrityksellä täytyy olla varattuna resursseja, sekä sisäisiä että mahdollisesti ulkoisia, tähän työhön. **Kannattaa myös selvittää, miltä osin luonto- ja ilmastotavoitteet voivat tukea toisiaan** ja missä kohtaa tavoitteet tai niiden eteen tehtävät toimenpiteet voivat olla ristiriidassa keskenään.”

Case: Reima Europe Oy

” Olemme yrityksenä jo pitkään tehneet tiettyjä valintoja ja päätöksiä, jotka auttavat meitä minimoimaan negatiivisia luontovaikutuksia. Esimerkkinä tästä voidaan mainita vaikkapa sertifioidut materiaalit, joiden tuotannossa kemikaalien käyttö on erittäin säänneltyä, jotta haitallisia kemikaaleja ei päätyisi luontoon. Emme ole kuitenkaan aiemmin systemaattisesti kartoittaneet toimintamme luontovaikutuksia tai asettaneet varsinaisia luontotavoitteita.

Lähdimme pilotoimaan SBTN-kehikkoa, koska halusimme ottaa systemaattisemman lähestymistavan luontotyöhön ja kehittää osaamistamme aiheesta. Olemme jo aiemmin sitoutuneet SBT-ilmastoaloitteeseen ja asettaneet tiedeperusteiset ilmastotavoitteet. Koemme, että ilmastopuolella SBT antaa yrityksille selkeän tiekartan ja varmistaa, että asetetut tavoitteet ovat linjassa maapallon rajojen kanssa. Meitä kiinnosti siksi mahdollisuus perehtyä tiedeperusteisten luontotavoitteiden ohjeistukseen jo oman luontotyömme alkuvaiheessa.

Työskentelyn aluksi kartoitimme sitä, mistä toimintamme luontovaikutukset tulevat – ja myös sitä, mihin meillä on mahdollisuus vaikuttaa. Koimme, **että tässä vaiheessa oli apua siitä, että olimme tehneet koko arvoketjun kattavan GHG-protokollan mukaisen hiilijalanjälkilaskennan. Luontovaikutusten arviointi kuitenkin eroaa ilmastovaikutusten arvioinnista muun muassa sen takia, että luontovaikutusten mittaamiseen ei ole, ainakaan vielä, olemassa yhtä yleisesti hyväksyttyä standardia (vrt. GHG-protokolla).** Mitattavia asioita on myös useita.

Iso ero ilmastotyön ja luontotyön välillä on myös siinä, että luontovaikutukset – ja siksi myös luontotavoitteet – ovat paikallisia. Meidät jopa **yllätti hieman se, että esimerkiksi veteen liittyvät tavoitteet tulee asettaa valuma-alueen tarkkuudella ja suhteuttaa kyseisen alueen luonnon tämänhetkiseen tilanteeseen.** Luontotyö edellyttää siis oman hankintaketjun syvällistä tuntemusta, eikä tieto tehtaiden ja tuotantopaikkojen sijainnista pelkästään edes riitä, vaan tarvitaan myös tietoa luonnon tilasta kyseisellä alueella.

Pitkät ja monivaiheiset hankintaketjut tekevät tietysti tehtävän haastavammaksi. Toivomme, että SBTN-ohjeistus tulee jatkossa ottamaan kantaa siihen, millainen rooli erilaisilla materiaalisertifikaateilla voi olla yrityksen luontotyössä. **Kun tuotantoketjut ovat pitkiä ja ulottuvat laajalle maantieteelliselle alueelle, sertifikaateilla pyritään varmistamaan, että**

raakamateriaalien tuotanto ja koko tuotantoketju noudattavat tiettyjä kriteerejä. Toivomme, että niitä olisi mahdollista hyödyntää myös SBTN:n mukaisessa luontotyössä.

Luontotyö on niin laaja kokonaisuus, että priorisointi ja rajausten tekeminen on välttämätöntä. Ilmastotavoitteiden osalta SBT:n kriteerit rajauksille ovat hyvin selkeät: ne kertovat, milloin yrityksen pitää asettaa myös Scope 3 -tavoite, ja kuinka iso osa päästöistä tavoitteeseen pitää sisällyttää. Toivomme, että SBTN kehittää yhtä selkeät kriteerit myös luontotavoitteiden kattavuudelle. Esimerkiksi: Kun tavoitteet ovat sijaintikohtaisia, niin kuinka iso osa arvoketjusta valittujen sijaintien tulee kattaa? Entä milloin yrityksen tulee asettaa tavoite esimerkiksi maankäyttöön liittyen ja milloin voi todeta, että aihe ei ole yrityksen toiminnan kannalta relevantti?

On hyvin selvää, että SBTN-kehikko ja osittain myös luontotyön mittarit ovat vasta kehittymässä. Odotamme mielenkiinnolla, että työkalut kehittyvät, ja toivomme että SBTN kehittää luontotyölle myös toimialakohtaisia ohjeistuksia.

” **Luontotyö on niin laaja kokonaisuus, että priorisointi ja rajausten tekeminen on välttämätöntä.**

Uskomme, että SBTN tulee valmistuttuaan olemaan **toimiva kehikko sille, kuinka asetetaan tavoitteita negatiivisten luontovaikutusten vähentämiseksi.**

Tällaisen mittariston avulla on kuitenkin vaikea todentaa niin sanottua luontokädenjälkeä ja luonnon kannalta sinänsä positiiviset asiat, kuten tuotteen elinkaaren pidentäminen, eivät näy mittareissa. Tämä vain huomiona – sama haaste koskee luontotyön lisäksi myös muun muassa ilmastotyötä.

Reimalta SBTN-työskentelyssä olivat mukana kaksi vastuullisuusasiantuntijaa sekä tutkimus- ja kehityspäällikkö. Työhön liittyviin keskusteluihin osallistuivat myös kehitysohjaaja, hankintajohtaja ja tuotejohtaja. Jatkossa tulemme osallistamaan luontotyöhön erityisesti hankinnasta vastaavia henkilöitä, jotka tuntevat alihankkijat ja hankintaketjun hyvin.”

Mirka Vesala
Vastuullisuusasiantuntija
Reima Europe Oy

Case: Kesko Oyj

” Luonnon monimuotoisuuden huomioiminen on kasvattanut merkitystään, ja se näkyy myös Keskon vuonna 2022 päivitetystä vastuullisuusstrategiasta aikaisempaa vahvemmin. Syksyllä 2020 toteutettuun olennaisuusanalyysiin pohjautuen vastuullisuusstrategiaamme tunnistettiin neljä painopistealuetta: ilmasto ja luonto, arvoketju, ihmiset sekä hyvä hallinto.

Luonnon monimuotoisuus on noussut vastuullisuustyössä ilmastonäkökulman rinnalle; huomioimme maapallon rajallisen kantokyvyn minimoimalla negatiiviset ja maksimoimalla positiiviset vaikutukset ilmastoon ja luontoon.

Vastuullisuusstrategiatason tavoitteemme on ehkäistä luontokatoa niin omassa toiminnassa kuin arvoketjussa. Tulemme vahvistamaan luonnon monimuotoisuus -työtämme luomalla biodiversiteettitiekartan sekä asettamalla toimialakohtaisia tavoitteita niin omalle toiminnallemme kuin hankintaketjulle. Luontovaikutusten arviointi ja tiedeperusteisten luontotavoitteiden asettaminen ovat olennainen osa tätä tiekarttatyötä.

” Tiedeperusteisten luontotavoitteiden ohjeistuksen suurin hyöty on viitekehys ja vertailtavuus.

Kuten varmasti monessa muussakin yrityksessä, on ilmastotyö ja -tavoitteiden asettaminen ehtinyt kehittyä ja jalostua menneiden vuosien aikana luonnon monimuotoisuus -työtä pidemmällä. Luontokatoon liittyviä riskejä ja mahdollisuuksia olimme kuitenkin kartoittaneet jo ennen pilotointia.

Toimintaamme ja hankintaamme ohjaavat kestävän kehityksen linjaukset, joiden avulla ohjaamme sellaisten tuotteiden hankintaa, jotka sisältävät sosiaalisen ja ympäristövastuun kannalta kriittisiksi tunnistettuja raaka-aineita. Esimerkiksi kala- ja äyriäislinjaus on julkaistu jo vuonna 2008 sekä palmuöljylinjaus vuonna 2011. Lisäksi olemme arvioineet esimerkinomaisesti avokadon vesiriskejä WWF Water Risk Filter -työkalun avulla.

Luontotavoitteiden pilotointiin osallistui Kesko-konsernin asiantuntijoita, mutta myös toimialojen edustajat päivittäistavarakaupan sekä rakentamisen ja talotekniikan kaupan puolelta. SBTN-

kehikon pilotointi lisäsi ymmärrystämme aiheen monitahoisuudesta, vahvistaen samalla työn haastavuuden.

Tiedeperusteisten luontotavoitteiden ohjeistuksen suurin hyöty on **viitekehys ja vertailtavuus**. Kun eri toimijat arvioivat vaikutuksensa ja rakentavat luontotavoitteensa samoihin raameihin ja kriteereihin pohjautuen, tulee olennaiset näkökulmat varmasti huomioitua ja vertailtavuus parantuu.

Tiedeperusteisten luontotavoitteiden malli on selkeä ja rakenteeltaan helppo hahmottaa. Haaste syntyy kuitenkin toimintamme luonteesta ja hankintaketjun lonkeroista. Nähtäväksi myös jää, millainen on sertifiointien rooli tai painoarvo luontotyön kehittämisessä tulevaisuudessa – voiko sertifiointeihin nojata luonnon monimuotoisuuden tilan parantamiseksi ja vaadittavan tason täyttämiseksi.

Kuten kasvihuonekaasupäästöjen synnyssä, myös vaikutuksemme luonnon monimuotoisuuteen sijaitsevat merkittävältä osin maamme rajojen ulkopuolella myymiemme tuotteiden monitahoisissa hankintaketjuissa. **Suurin haasteemme on tunnistaa tuotevalikoimastamme ne tuotteet, tuoteryhmät, tuotantoalueet tai raaka-aineet, joiden negatiivinen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen on merkittävin.**

Toimialaspesifit viitekehukset helpottaisivat työtä ja ottaisivat mahdollisesti huomioon toimialakohtaiset erityispiirteet. Tiedeperusteisten luontotavoitteiden asettaminen liikkuu edelleen hyvin teoreettisella tasolla ja ohjeiden konkretisointi vaatii yritykseltä paljon työtä. Luontotyö ja -tavoitteiden asettaminen seuraavat samaa kaavaa kuin ilmastotyökin; selvitä vaikutukset, aseta tavoitteet, mittaa ja seuraa. Vaikka tässä tapauksessa moni näistä kohdista onkin haastavampi, ei asian kanssa ole syytä jäädä odottelemaan. Tieto saattaa lisätä tuskaa, mutta tekee samalla näkyväksi kehityskohteet, joita on pakko jokaisen toimijan parantaa, jotta luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen saadaan hidastumaan.

Kokonaisuudessaan luonnon monimuotoisuusvaikutusten kartoittaminen ja tavoitteiden asettaminen on varsin aikaa vievä prosessi. Aikaa ja resursseja on kuitenkin kannattavaa käyttää,

sillä jos esimerkiksi Sitran Megatrendit 2023 -raporttia on uskominen, aiheen painoarvo tuskin pienenee.”

Maiju Sirviö ilmasto- ja ympäristöpäällikkö

Matti Kalervo vastuullisuusjohtaja

Hanna Lehmuskoski ympäristöpäällikkö

Kesko Oyj

Case: Valio Oy

” Tiedeperusteinen työ tuo luontotyölle kolmannen osapuolen arvioinnin ja vahvistaa Valion tavoitetta pysäyttää luontokato ja vahvistaa luonnonmonimuotoisuutta.

SBT-työskentely oli jo aiemmin Valiolle tuttua, sillä Valio oli järjestyksessä toinen suomalainen elintarvikeyritys, joka asetti tieteellisesti arvioidut SBTi- ilmastotavoitteet.

Aloitimme työskentelyn arvoketjun luontovaikutusten arvioinnista ja kartoituksesta. **Kartoitimme eri liiketoimintojen merkittävyyttä liikevaihdon kautta ja valitsimme merkittävimmät liiketoiminnot tarkasteluun.** Valion visio on kuitenkin kasvaa kohti ruokataloa, ja jo nykyisellään mukana on kasvipohjaisia tuotteita ja tukkutoimintaa, joiden arvoketjut ovat monimutkaisempia. Vaikka nämä liiketoiminnot ovat vielä erittäin pieniä suhteessa maitoon, saattaa niiden merkitys luonnonmonimuotoisuuteen olla suuri. **Päätimme lähteä liikkeelle suurimmista toiminnoista, joihin Valiolla on suoria vaikutusmahdollisuuksia, mutta tarkastelemme myös jatkuvasti muita arvoketjuja.**

Valion arvoketju on pitkä aina alkutuotannosta kauppaan ja kuluttajalle ja siksi sen kartoittaminen oli haastavaa. Tunnumme ydinliiketoiminnan, eli maidon arvoketjun, varsin hyvin. Plant-based -liiketoiminnan arvoketjut voivat olla pitkiä ja monimutkaisia ja siten vaikeammin hallittavissa myös luontovaikutusten näkökulmasta. Valion oman teollisuustoiminnan ja maidonhankinnan arvoketjun luontovaikutuksia pystymme arvioimaan luotettavasti. Olemme tehneet pitkään töitä maitotilojen luonnonmonimuotoisuustyön tukemisessa ja edistämässä, ja tunnumme tilojen positiiviset ja negatiiviset luontovaikutukset. **Maidon arvoketjussa lisätietoja vaikutuksista tarvitaan ketjun loppupäästä eli meiltä kauppaan ja kuluttajalle. Muiden toimintojen ja hankintojen osalta tiedonhallintaa tulee kehittää.**

Valion asettamat 1,5 C° SBTi-ilmastotavoitteet hyväksyttiin alkuvuodesta 2021. SBTi-tavoitteen asettaminen perustuu kansainvälisen kasvihuonekaasu-protokollan (GHG Protocol) mukaiseen arvoketjun kasvihuonekaasuinventaarioon, jonka perusteella asetetaan tavoitteen lähtötaso ja seurataan edistymistä. Päästöprotokollaa ja toimijoiden laskentadataa on toki kehitettävä edelleen, mutta laskentamenetelmä on vakiintunutta. Tietoa on kertynyt jo paljon ja eri toimintojen päästöjä voidaan vähintäänkin karkealla tavalla arvioida ja elinkaarisia päästöjä yksinkertaisesti summata yhteen kokonaisvaikutukseksi.

SBTi- ja SBTN-työn välillä on tässä vaiheessa selkeä ero siinä, että SBTN:n menetelmät ovat vielä keskeneräisiä ja niihin liittyy haasteita. Kysymyksiä ovat muun muassa: miten lähtötasoa ja edistymistä mitataan ja miten erilaisten ympäristövaikutusten haitallisuutta verrataan keskenään, miten vaikutukset summataan ja miten elinkaariarviointi rajataan. SBTi-tavoitteiden kunnianhimoisuus on luokiteltu sen mukaan, mihin päästöjen rajoittamisen tahti pysäyttäisi ilmaston lämpenemisen (esim. 1,5 C° ja alle 2 C° tavoitteet). Luontotavoitteissa pitäisi pystyä samalla tavalla ennustamaan, mitä erilaiset luontokadon muodot merkitsevät pidemmällä aikavälillä. Tiedepohjaisuus yhdistää siten molempien tavoitteiden asettamista. **Yhdistävänä tekijänä on myös ns. hot spottien selvittäminen inventaarion keinoin ja tavoitteiden asettaminen siten, että ilmasto- ja luontotyö on aidosti vaikuttavaa tavoitteiden täytyessä.**

” **Tavoitteenasetannassa kannattaa ottaa huomioon, että tarvittava data voi olla työlästä tai jopa mahdotonta saada. On kyettävä hyväksymään tiedon saannin vajavuus ja karkeat arviot ainakin osassa kohtaa arvoketjuja.**

Osallistimme tiedeperusteisten luontotavoitteiden työstöön asiantuntijoita ja johtoa hankinnan-, vastuullisuuden- alkutuotannon- ja ilmasto- ohjelman -tiimeistä. Tulevaisuudessa tulemme työskentelemään tiiviimmin myös tuotannon, tukkutoiminnan ja tuotekehityksen henkilöiden kanssa. Ydinliiketoiminnan eli maitoketjun lisäksi muiden liiketoimintojen arvoketjut huomioidaan tulevaisuudessa kattavammin.

SBTN-kehikko antoi käytännön työkaluja hahmottaa arvoketjuja IPBES:in määrittelemien luonnon monimuotoisuutta vähentävien paineiden avulla. Tämä on helpottanut arvoketjun negatiivisten luontovaikutusten arviointia, sekä tulevaa seurantaa ja tavoitteenasetantaa. Toisaalta kehikosta puuttuu positiivisten ajurien vaikutukset ja pilotointihetkellä kehikko oli vielä hyvin keskeneräinen, jolloin tavoitteita oli mahdoton konkreettisesti suunnitella ja asettaa. **Kun puhutaan arvoketjun luontovaikutuksista, niiden ymmärtäminen ja todentaminen vaatii yritykseltä panostuksia, sekä uudenlaista osaamista.** Tavoitteiden mittareita ei vielä juurikaan yksiselitteisesti ole, joten mittareiden määrittäminen ja mittausdatan kerääminen on yksi luontotavoitteiden haasteista.

Tavoitteenasetannassa kannattaa ottaa huomioon, että tarvittava data voi olla työlästä tai jopa mahdotonta saada. Lisäksi on kyettävä hyväksymään tiedon saannin vajavuus ja karkeat arviot ainakin osassa kohtaa arvoketjuja.

Luontotyö on aina keskeneräistä, mutta se ei tarkoita, etteikö sitä kannattaisi aloittaa!”

Case: Atria Oyj

” Atrian toiminta linkittyy luontoon hyvin vahvasti ja Atrialla onkin tehty haitallisten luontovaikutusten vähentämiseen liittyviä toimenpiteitä jo yli kahdenkymmenen vuoden ajan. Atria on saanut Science Based Targets -aloitteelta (SBTi) virallisen hyväksynnän päästövähennystavoitteilleen. Yritys on sitoutunut myös UN Global Compactiin sekä tehnyt Itämeri-sitoumuksen Baltic Sea Action Groupille. Tämän lisäksi Atrialla on sitoumukset veteen, soijaan, palmuöljyyn, vapaan kanan muniin sekä materiaali- että energiatehokkuuteen liittyen.

SBTN:n mukaiset tiedeperusteiset luontotavoitteet ja toimenpiteet negatiivisten luontovaikutusten minimoiseksi ovat Atrialle yksi konkreettinen keino kehittää ruokaketjun toimintaa kokonaisvaltaisesti edelleen. Luontotavoitteet linkittyvät yrityksemme luontotyöhön hyvin. Atria näkee, että globaali, tieteeseen perustuva ja yleisesti käytössä oleva ohjeistus on tärkeä tässä työssä. Luontovaikutukset ovat kuitenkin monilta osin paikallisia, joten myös luontotyö lähtee paikallisista ja alueellisista tarkasteluista ja toimenpiteistä. Haitallisten vaikutusten minimoimisen lisäksi, on tärkeää huomioida myös arvoketjumme positiiviset vaikutukset ja niiden vahvistaminen.

SBTN-kehikon pilotointiin organisaatiostamme osallistuivat vastuullisuusjohtaja, vastuullisuustiimi ja oman organisaatiomme eri alojen asiantuntijat. Aluksi valitsimme tarkemman tarkastelun kohteiksi riskiraaka-aineet, suomalaisen lihan ja investointihankkeet, jossa case-esimerkkinä tarkastelimme käynnissä olevaa siipikarjainvestointiamme. Yhteistyössä vastuuhenkilöidemme, asiantuntijoidemme ja ydintiimin kanssa pyrimme tunnistamaan kehikon mukaiset toimintamme haitalliset vaikutukset sekä niiden merkittävyyden ja vaikutusmahdollisuutemme. Opimme, että **SBTN-työssä on tärkeää lähteä liikkeelle mahdollisimman nopeasti tunnistamalla ne asiat, isommat tai pienemmät, joihin yritys voi mahdollisesti vaikuttaa helposti ja jatkaa näistä kohti haasteellisempia toimenpiteitä.** Teimme myös taustatutkimusta esimerkiksi kirjallisuuden ja muiden selvitysten avulla.

Tiedostimme, että alkutuotanto on varmasti yksi meidän toimintamme olennaisimmista osa-alueista. Toimintamme vaikutukset kotimaassa ovat meillä jo varsin hyvin tiedossa ja vaikkapa suomalaisen alkutuotannon vesistövaikutuksia on jo nyt mahdollista tarkastella SBTN:kin osaltaan edellyttämällä valuma-alueilla. Toisaalta taas kansainväliset raaka-aineiden hankintaketjut ja niiden paikalliset luontovaikutukset, tulevat vaatimaan paljon lisäselvityksiä.

Valmistuessaan SBTN-kehikko vastaa todennäköisesti yrityksemme tarpeeseen arvioida, vähentää ja kehittää oman arvoketjun paikallisia luontovaikutuksia yhteisellä tunnetulla ja tunnistetulla globaalilla viitekehyksellä. Kehikon puutteena näemme positiivisten luontovaikutusten tunnistamisen, mittaamisen ja vahvistamisen puuttumisen ohjeistuksesta. Haitallisten ja positiivisten vaikutusten arviointia ei mielestämme voi erottaa toisistaan, koska myös positiivisten vaikutusten vahvistaminen on tärkeää. Koemme, että SBTN:n mukaisesta työskentelystä on hyötyä missä tahansa yrityksen luontotyön vaiheessa.

” **On tärkeää lähteä liikkeelle mahdollisimman nopeasti tunnistamalla ne asiat, isommat tai pienemmät, joihin yritys voi mahdollisesti vaikuttaa helposti ja jatkaa näistä kohti haasteellisempia toimenpiteitä.**

Ilmastotavoitteisiin verrattuna luontovaikutukset pitävät sisällään useampia näkökulmia, tasoja ja osa-alueita, mikä tekee asiasta paljon monimutkaisemman. On kuitenkin hyvä, että erilaisia luontovaikutuksia tarkastellaan monipuolisesti saman viitekehysten sisällä, koska esimerkiksi jotkin ilmastoon liittyvät toimenpiteet voivat olla ristiriidassa vaikkapa luonnon monimuotoisuuden kanssa.

Tiedepohjaisia luontotavoitteita harkitsevan yrityksen **kannattaa varata taustaselvityksille runsaasti aikaa ja resursseja.** Luontotavoitteiden asettaminen tulee edellyttämään toimialasta riippumatta laajaa erilaisten toimitusketjujen taustatietojen hankintaa ja niiden analysointia, että tavoitteet ylipäättään voidaan asettaa ja niiden toteutumista seurata.”

Sanna Kivimäki vastuullisuuspäällikkö
Teija Paavola vastuullisuuspäällikkö
Atria Suomi Oy

Case: Metsähallitus

Luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja luontokadon hillitseminen on yksi Metsähallituksen strategisista lupauksista. Metsähallitus vastaa valtion maa- ja vesialueista, eli noin kolmanneksesta (12,6 miljoonaa hehtaaria) Suomen pinta-alasta. Hillitsemme luontokatoa aktiivisilla toimenpiteillä, ylläpidämme ja lisäämme luonnon monimuotoisuutta sekä toisaalta vältämme ja minimoimme toimistamme ympäristöön kohdistuvia haitallisia vaikutuksia. Pyrimme toimimaan suunnitelmallisesti ympäristön suojelemiseksi ja luonnonvarojen kestäväen käytön varmistamiseksi. Tavoitteenamme on olla vastuullisuuden ja kestäväen kehityksen edelläkävijä.

Metsähallituksen hallinnassa olevista valtion maa-alueista on lakisääteisiä suojelualueita ja suojeluohjelma-alueita noin 24 prosenttia. Näillä alueilla pääkäyttömuoto ja -tavoite on monimuotoisuuden ylläpito ja lisääminen. Lisäksi pohjoisen lakisääteisiä erämaa-alueita on 15 prosenttia. Metsätalouden käytössä olevia monikäyttömetsiä on valtion maa-alueista noin 38 prosenttia, mutta runsaalla viidesosalla tästä on luonnon monimuotoisuuden ja muun monitavoitteisuuden huomioimiseksi erilaisia käyttörajoituksia. Metsätalouden osuus liikevaihdosta on noin 90 prosenttia, jonka lisäksi tuulivoiman kehittäminen on merkittävä ja kasvava liiketoimintamuoto.

Työmme ytimessä on monien yhteiskunnallisten tavoitteiden entistä parempi yhteensovittaminen, jota toteutamme muun muassa luonnonvarasuunnitteluprosessissa. Monimuotoisuustyön rinnalla toteutamme Metsähallituksen ilmasto-ohjelmaa ja toimimme yhtäaikaaisesti ja pitkäjänteisesti sekä luontokadon että ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.

SBTN-kehikon pilotointiin osallistuivat Metsähallituksen toiminnan strategista kehittämistä, ympäristöjohtamista ja vastuullisuutta päätyökseen tekevät henkilöt. Tiedepohjaisten luontotavoitteiden asettamisessa on viisi vaihetta: arviointi, tulkinta ja priorisointi, mittaaminen ja tavoitteiden asettaminen sekä niistä kertominen, toiminta ja arviointi.

Arvioinnin, tulkinnan ja priorisoinnin osalta tarkastelimme Metsähallituksessa aiemmin **tehtyä ja käynnissä olevaa vastuullisuustyötä ja olennaisuutta sekä ympäristöjärjestelmän, metsäsertifioinnin ja metsätalouden ympäristöoppaan käytäntöjä SBTN-kehikon vaatimuksiin**. Työssä tunnistettiin keskeiset ydintoiminnot, joilla on suurin vaikutus luontoon ja edettiin Metsähallituksen toimintojen merkityksen tunnistamisessa osana arvoketjua.

SBTN-mukaisten luontotavoitteiden asettaminen perustuu toiminnan jalanjäljen mittaamiseen, mikä vaatisi Metsähallitukselta laajempaa selvitystä ja yhteisen viitekehyksen vaikutusten mittaamiseen sekä vertailuun ilmastotavoitteiden mukaisesti. Metsähallituksen talouskäytössä oleville alueille on kuitenkin asetettu luonnon monimuotoisuudelle ja ilmastonmuutokselle toiminnallisia yleisiä, alueellisia ja paikallisia tavoitteita, joilla pyritään välttämään ja vähentämään haitallisia vaikutuksia ja jossa noudatetaan metsätalouden ympäristö- ja luonnonhoidon ohjeistusta.

Metsähallitus **tulee laatimaan oppaan kaikkien valtion alueiden vesienhoidolle, jossa olisi mahdollista pilotoida tarkemman SBTN-kehikon ohjeistusta sisävesille**. Metsähallitus on mukana EU Life-rahaston strategisen ja kansallisesti merkittävimmän Priodiversity - luontohankkeen valmistelussa, jonka tavoitteena on niin luonnonsuojelualueverkoston kuin metsien talouskäytössä olevien alueiden kehittäminen luontokadon pysäyttämiseksi. Lähitulevaisuudessa Metsähallituksen tavoitteena on vaikuttavuuden lisääminen luonnon monimuotoisuustyössä, jota pyritään lisäämään esimerkiksi suunnittelemalla kohdekohtaiset työt valuma-alueetasolla.

[Metsähallituksen arvonluontimalli](#) kertoo strategiamme ja vastuullisuustyömme vaikuttavuudesta ja osoittaa, millaista arvoa luomme yhteiskuntaan niin talouteen, ympäristöön, luontoon kuin sosiaaliinakin näkökulmiin liittyen. Talouskäytön piirissä olevissa metsissä toimitaan kestäväen metsätalouden periaatteiden mukaisesti, mutta viitekehksessä tunnistetaan toiminnan muutkin hyödyt. Metsähallitus toimii vastuullisuuden parhaiden käytäntöjen ja alan sääntelyn mukaisesti, mutta huolellisuusvelvoite ja vastuullisuuden globaali kehitys kirittävät meitä kunnianhimon nostoon.

Olemme sitoutuneet edistämään YK:n kestäväen kehityksen tavoitteita (Agenda 2030) sekä YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevia ohjaavia periaatteita (UNGP). Olemme vastuullisuustyössä tunnistanee toimintamme ja sidosryhmiemme kannalta olennaisimmat tavoitteet, joihin voimme erityisesti vaikuttaa Kasvatamme huomista -strategiallamme. Tavoitteenamme on sekä edistää näiden tavoitteiden saavuttamista että vähentää niihin kohdistuvia negatiivisia vaikutuksia, mutta emme raportoi toimeenpanoa osana globaalia SDG-prosessia.

SDG-ekosysteemikohtaisten tavoitteiden ja mittareiden osalta, Metsähallitus on muun muassa asettanut määrällisiä ennallistamistavoitteita (ha/vuosi) myös liiketoiminnassa

oleville alueille ja seuraa niiden toteutumista. Luonnon monimuotoisuuden kannalta keskeisiä käytössä olevia mittareita ovat metsien rakennepiirteitä kuvaavat mittarit, esim. lahopuun määrä (m³/ha). Metsähallituksen ohjeistuksen mukaisesti tiedossa olevat uhanalaisten lajien esiintymät huomioidaan kaikissa metsätaloustoimissa rajaamalla ne toiminnan ulkopuolelle tai huomioimalla esiintymät muutoin metsänkäsittelyssä soveltuvia metsän- ja luonnonhoidon keinoja hyödyntäen.

SBTN-kehikko toisi Metsähallitukselle kansainvälisesti tunnetun ja vertailukelpoisen viitekehyksen luontotyön tavoitteille.”

Hanna Kelola-Mäkeläinen vastuullisuusasiantuntija

Johanna Leinonen kehityspäällikkö

Kristiina Niikkonen asiantuntija, kansainväliset asiat

Antti Otsamo kestävän kehityksen päällikkö

Metsähallitus

Kohti kestävämpää maailmaa

FIBS on Pohjoismaiden suurin yritys vastuverkosto ja johtava yritysten asiantuntijuuden kehittäjä. Tarkoituksemme on vauhdittaa vastuullisuuden tekijöitä kohti kestävämpää maailmaa.

Kun haluat kehittää omaa ja koko yrityksenne yritys vastuuosaa, inspiroitua uusista ratkaisuista, löytää ajankohtaisimmat trendit ja hyödyntää alan kattavimman vertaistuki- ja sparrausverkoston, tule mukaan yli 400 yrityksen ja organisaation kasvavaan verkostoomme!

Lue lisää FIBS:n monipuolisista palveluista ja tutustu kattavaan tilaisuustarjontaan verkkosivuillamme:

www.fibsry.fi